

Jacoba van Beieren, gravin van Holland en Zeeland : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/370120>

To Winkel
N: 382

Jacoba van Bieren

door

J. de Marre

Tooneelstukken

Te WINKEL
No. 658 A

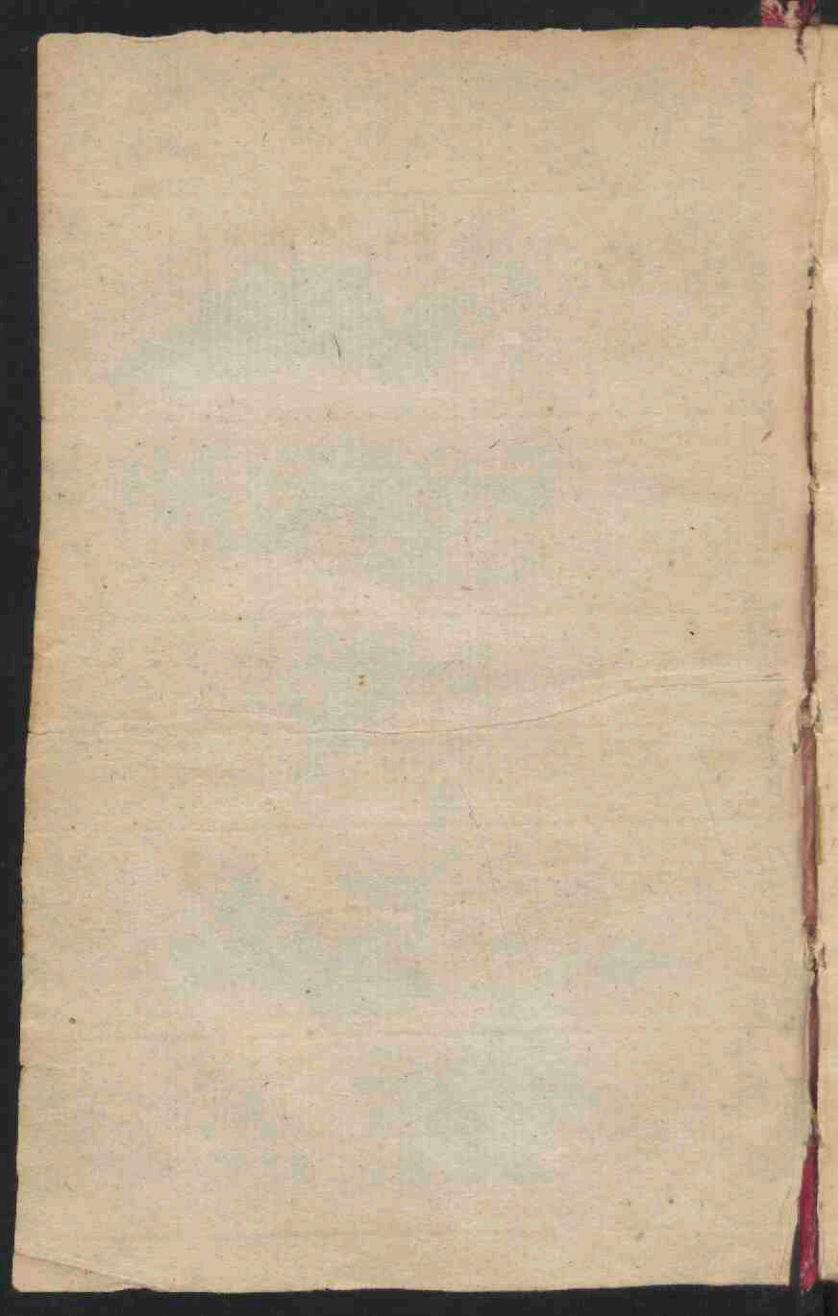
De oudste deel van dit door J. de Harre
gebeene deel in van 1736. 8°

Lakee Drukken dijs. van 1761 e. 1786. 8°

Zeldmer geeft nog een' Deel op van 1826.

Het is v. a. verscheend 27 Sept. 1800 met een
Luypraaf van C. van Hoogstraen.

JACOBI
H. H. H. H. H.
HOLLAND
HOLLAND

J. de Winkel.

J A C O B A *650a*
V A N
B E I E R E N,
GRAVIN VAN HOLLAND
EN ZEELAND.

T R E U R S P E L.

Auctore J. de Murie.

Te AMSTELDAM,
By IZAAK DUIM, Boekverkoper, bezuiden
het Stadhuis. *Met Privilegie.* 1741.

BIBLIOTHEEK DER
RIJKSUNIVERSITEIT
UTRECHT.

JACOB A

AND

BELFR E N

GRASSY HILL ROAD

LEWISBURG

WEST VIRGINIA

AMATEUR

LEWISBURG, WEST VIRGINIA

1880

AMATEUR

LEWISBURG

C O P Y E van de P R I V I L E G I E.

DE Staten van Holland en Westvrieland doen te weten: alzo Ons te kennen is gegeven by de tegenwoordige Regenten van het Wees-en Oude Mannenhuis der Stad Amsterdam, en in die qualiteyt, te samen Eygenaers, mitsgaders Regenten van den Schouburg aldaar, dat zy Supplianten, eenige Jaaren hadden gejoiiiseert van 't Oefroy of Privilegie by hen van den 23 May 1714. geobtimeert; waar by Wy aan hun Supplianten goedgunstelyk hadden geacordeert, en geotroyeert, om, gedurende den tyt van vyftien doen eerst agter een volgende Jaaren, de Wercken, die ten dienste van het Tooneel reets waren gedrukt, en van tyd tot tyd nog verder in het licht gebragt, en ten Toneele gevoert zouden mogen werden, alleen te mogen drukken, doen drukken, uitgeven ende verkoopen, en bevonden dat de Jaaren, by 'tvoorz. Oefroy of Privilegie genoemt, op den 22 May 1729. sconden te expireren; ende dewyl zy Supplianten ten meesten dienste van den Schouburg, waar van hunne respectieve Godshuyzen onder andere mede moeten werden gesubstenteert, de voorgemelde Wercken, zoo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten, als anders, die reets gedrukt, en ten Toneele gevoert zyn, of in toekomende gedrukt, en ten Toneele gevoert zoude mogen werden, gaerne alleen, gelyk voorheen, zouden blyven drukken, uitgeven en verkopen, ten eynde dezelve Wercken door het nadrukken van anderen, haar Luyster, so in tael, als in spelkonst, niet mogten komen te verliezen, en dewyle sulx haar Supplianten na de expiratie van 't bovengemelde Oefroy, niet gepermitteert was, zoo keerden zy Supplianten haar tot Ons, Onderdaniglyk verzoekende, dat Wy aan hun Supplianten, in qualiteyten voorz. geliefden te verleenen prolongatie van het voorz. Oefroy of Privilegie, om de voorz. Wercken, zoo van Treurspellen, Blyspellen, Klugten, als anders, reets gemaakt en ten Tooneele gevoert, of als nog in het licht te brengen, en ten Toneele te voeren, den tyd van Vyftien eerstkomende, en agter een volgende Jaaren, alleen te mogen drukken en Verkopen, of te doen drukken en verkopen, met verbod aan allen andere op seekere hooge Peene by Ons daar tegens te statuieren, SOO 18 't, dat Wy de Saake, en 't voorz. verzoek overgemerkt hebbende, ende genegen wezende ter bede van de Supplianten, uyt Onze regte wetenschap, Souveraine Magt ende Authoriteyt, dezelve Supplianten geconsenteert, geacordeert en geotroyeert hebben, consenteren, accorderen en oetroyeren haar by deesen, dat Zy, gedurende den tyd van Vyftien eerst agtereenvolgende Jaaren, de Wercken, die ten dienste van 't Tooneel reets waren gedrukt, en van tyd tot tyd nog verder in het licht gebragt, en ten toneele gevoert zouden mogen werden, in dievoegen, als sulx by de Supplianten is verzogt, en hier vooren uytgedrukt staar, binnen den voorz. Onsen Landen, alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeven en verkoopen, verbiiedende daaromme allen ende eenen ygelyken, dezelve Wercken, in 't geheel ofte ten deele te Drukken, naar te drukken, te doen Naardrukken, te Verhandelen, of te Verkopen, ofte elders Naargedrukt, binnen den selven Onsen Lande te brengen, uyt te geven of te Verhandelen en Verkopen, op Verbeurte van alle de nagedrukte, ingebrachte, verhandelde ofte verkogte exemplaren, ende een boete van drie duysend guldens, daer en boven, te verbeuren,

te appliceren een derde part voor den Officier, die de Calange doen zal, een derde part voor den Armen der Plaetien daer 't Calus voor vallen zal, en het resterende derdepart voor de Supplianten, ende dit 'telkens zoo meenigmaal, als dezelve zullen werden agterhaalt, alles in dien verstande, dat Wy de Supplianten met deze onzen Oôtroye alleen willende gratificeeren tot verhoedinge van hunne schade door het Nadrukken van de voorz. Werken, daar door in geenigen deelen verstaan, den innehouden van dien te autoriseeren, ofte te Advouëren, ende veel min dezelve onder onze protexie, ende bescherminge, cenig meerder Credit, aanzien ofte reputatie te geeven, nemaar de Supplianten in cas daar inne iets onbehoorlyks zoude influëren, alle het zelve tot hunne Lasten zullen gehouden weezen te verantwoorden, tot dien eynde wel expresselyk begeerende, dat by aldien zy dezen onzen Oôtroye voor dezelve Werken zullen willen stellen, daar van geene geâbbrevieerde ofte gecontraheerde mentie zullen mogen maken, nemaar gehouden wezen, het zelve Oôtroy in 't geheel, en zonder eenige omiffie daar voor te drukken, of te doen drukken, ende dat zy gehouden zullen zyn, een Exemplaar van de voorz. werken, op Groot Papier, gebonden en wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheek van onze Univerfiteyt te Leyden, biinnen den tyd van zes weeken, na dat zy Supplianten dezelve Werken zullen hebben uytgegeven, op een boete van zes hondert guldens, na expiratie der voorz. zes Weken, by de Supplianten te verbeuren ten behoeve van de Nederduytsche Armen van de plaats alwaar de Supplianten wonen; voorts op peene van met 'er daad verfteeken te zyn van het effect van dezen Oôtroye. Dat ook de Supplianten schoon by het ingaan van dit Oôtroy een Exemplaar geleverd hebbende aan de voorz. Onse Bibliotheek, by zoo verre zy geduurende den tyd van dit Oôtroy deselve Werken zouden willen herdrukken met eenige vermennderingen, of anders, hoe genaamt, of ook in een ander formaat, gehouden zullen zyn wederom een ander Exemplaar van de zelve Werken, Geconditioneert als vooren, te brengen in de voorz. Bibliotheek, binnen deselve tyd, en op de boete en penalityt, als vooren. Ende ten eynde de Supplianten van dezen Onzen Consente, ende Oôtroye mogen genieten, als naar behooren, Lasten wy allen ende eenen ygelyken, dien het aangaan mag, dat zy de Supplianten van den inhonde van dezen doen, laten, ende gedogen, rustelyk, vredelyk, ende volkomentlyk genieten ende gebruyken, cesferende alle belet ter contrarie. Gegeven in den Hage, onder onzen Groten zegele hier aan doen hangen op den 27 Mey, in 't Jaar onzes Heere ende Zaligmakers duyfend zeven hondert agentwintig,

J. G. V. Boetzelaar

Onder stond, Ter Ordonnantie van de Staten, was getekent
WILLEM BUYS.

Lager stond,

Aan de Supplianten zyn, nevens dit Oôtroy, ter hand gestelt by Extract Authenticq, haat Ed. Gr. Mog. Resolutien van den 28 Juny, 1715, en 30. April, 1728. ten eynde om zig daar na te reguleeren.

De Regenten van het Wees-en Oude Mannenhuis hebben, in hunne voorz. qualiteyt, het recht van dezz Privilegie, alleen voor den tegenwoordigen Druk, van JACOBA VAN BEIEREN; *Treur/hel*; verzugt aan IZAAK DUIM. *Amsterdam den 6 December, 1740.*

A A N D E
E. E. H E E R E N
GERARD ROGGE,
PHILIPS VANDER GHIESEN,
Mr. WIGBOLT SLICHER, E. F.
Mr. JAN HENDRIK KERCKRINCK,
ABRAHAM PYLL,

Regenten van het Weeshuis ;

A A N D E
E. E. H E E R E N
Mr. JAN KASPER HARTSINCK,
JACOB VOORDAAGH,
JACOB OORTMAN,
Mr. JEREMIAS VANDER MEER,

Regenten van het Oude Mannen-en Vrouwen-
huis, te AMSTELDAM.

Wie zoude ik myn JACOBA wyden,
In dees zo liefdelooze tyden,
Waar in de Nyd ten toppunt klimt,
En 't nuttig Schouwtooneel begrimt,

Als wierd daar de Ondeugd aangepreezen;
Dan u, ô Vaders van de Weezen?
Dan u, die d'ouden Stok ter gunst,
De Deugd ten troon voert, door de Kunst?
Bestraalt met oogen van ontferming,
Ja handhaaft, door uw kunstbescherming,
Ook myn Vorstinne in haaren druk:
Dan roemt myn Zangster dat geluk;
Dan zegeviert ze in haar verwachting.
Zo toone u deeze blyk van achting,
Aan u verschuldigd, hoe myn vlyt,
Aan 't nut des Schouwburgs toegewyd,
Door 't offren van myn Treurgedichten,
Apolloos Zoonen wil verplichten
Om, met verscheidenheit van stof,
Thalië, en Melpomenes Hof,
Tot opbouw van de Kunst, te fieren;
Terwyl haar krans van dichtlauwrieren,
Van beider hand u aangeboôn,
U, als haar Voedsterheeren, kroon'.

J. DE MARRE.

MDCCXXXV.

V O O R.

V O O R R E D E.

Dit tweede Stukje onzer Tooneel-poëzyë, ten dienste van den Schouwburg opgesteld, is meest getrokken uit het Woordenboek van den Heere Luicius, op het Artikel van Jacoba en Borsfelen. Ik had, naar het voorbeeld der Fransche Dichteren, (door eene ingewikkelde liefde van de Grave van Meurs, of van den Hartog zelf,) daar in veel meerder warring willen invoeren; indien ik niet had gevreesd, daar door de Historie voor de Liefhebbers onzer Vaderlantsche Geschiedenissen onkennekelyk te maaken: om welke reden ik zo na aan dezelve ben gebleven, als my, volgens de orde van het Tooneel, doenlyk was.

Wat de Vinding omtrent de samenkomst der hooge Personaadjn, en de overrompeling van het kasteel Rupelmonde betreft, de Tooneelkundigen zullen wel bevroeden waarom ik my deeze vryheid heb durven en mogen aanmaatigen; en niemand zal my lichtelyk betwisten, of dit gebeurt zy, of niet; wyl de Historie daar van zwygt. Ook kan ik my verantwoordn met den bekenden Tooneel-regel; dat zulks zoude hebben kunnen gebeuren, dewyl daar in geen tegenstrydigheid is.

De schielykheid, waar mede ik dit Treurspel in 't licht gaf, heeft my, tot straffe dier drift, veele misflagen doen begaan, die ik, by dezen tweden druk, heb zoeken weg te neemen. Doch ik hebbe de onmooglykheid daar van gezien. Ik heb echter eenige kwakke plaatsen, naar myn oordeel verbeetert: hopende, dat de gunst van den Lezer de overige verschonen zal, en dit, my, en andre Liefhebbers leeren, dat de rechtmatige hekeling onzer schriften, een vrucht van de voorbaarigheid is.

Drukfeilen.

Pag. 3. regel 18. des Staats verheerde. lees verteerde,
 19. verkeerde. verheerde,
 11 6. ik zal het u ontdekken. Hoor my ik zal 't
 27 16. beeft op zwicht. of zwicht. (ontdekken.
 27 4. de Vree te stooren, de Vrede stooren.

P E R-

V O O R R E D E

PERSONAADJEN.

JACOBA VAN BEIEREN, *Gravin van Holland en Zeeland.*

PHILIPS DE GOEDE, *Hartog van Bourgondiën, Neef en Voogd van Jacoba, en bestierder van haar Landen.*

FRANK VAN BORSSELEN, *Zeeuws Edelman, Stadhouder van wegen Philips over Holland heimelyk getrouwt aan Jacoba.*

FREDERIK, *Grave van Meurs, Vriend van Jacoba en Philips.*

RUDOLPH, *Gunsteling van Philips, en geheime Vyand van Borsfelen.*

HUGO DE LANOY, *Commandant in de Vesting Rupelmonde, Vriend van Borsfelen.*

ADA, *Staatjuffer van Jacoba.*

WILLEM DE BIE, *Edelman van Jacoba.*

WOLFAART, *Hooftman van de Wagt in Rupelmonde.*

DIDERIK, *Hooftman van des Hartogs Lyfwacht.*

Gevolg van Edellieden, vier Pagies, en Lyfwachten van Philips.

Hooftman en Krygsvolk van Jacoba.

Het TOONEEL verbeeld de Vertrekken in't Kasteel RUPELMONDE, liggende ontrent Antwerpen.

J A C O B A
 V A N
 B E I E R E N,
 GRAVIN VAN HOLLAND
 EN ZEELAND.
 T R E U R S P E L.

E E R S T E B E D R Y F.

Het Tooneel verbeeld een Slaapvertrek.

E E R S T E T O O N E E L.

B O R S S E L E N , L A N O Y .

B O R S S E L E N .

Gaheen; 'tis vruchteloos: wil my niet meer mishagen;
 Laat my in eenzaamheid dit ongeval beklagen:
 Myn rampspoed eifcht dat ik myn levensloop beschouw,
 Of ik verdacht kan zyn van wankling in myn trouw,
 Dan of de nyd van 't Hof my doet myn vryheid derven;
 Wie weet, of niet de Vorst van Borselen wil doen sterven!
 Lanoy, 'k moet weeten wie myn glorie heeft bevlekt.
 Maar zo myn ziel in zich geene euveldaad ontdekt,
 Dan zal zy welvernoegd haar rampen overwinnen.

A

L A .

2 J A C O B A V A N B E I E R E N ,
L A N O Y .

'k Moet u bestraffen. Stel die dwaling uit uw zinnen:
De onnutte vrees schetst u een nimmertreffend kwaa!
Hoe! zou de Vorst, een' man zo dienstig voor den Staat,
Een' Krygsheld, zo beroemd door zeegryke Oorlogstog-

ten,
Een' Gunstling, die steeds aan zyn zyde heeft gevochten,
Een onverwrikbre zuil, daar 't nieuw gebied op rust,
Verdelgen? denk zulks niet.

B O R S S E L E N .

Hoe! is u onbewuſt
Dat Onderdaanen van een wydgeducht vermogen,
Het naaft zyn aan hun' val? dat ze in der Vorſten oog en
Misdadig worden, als 't geluk hen zo verheft?
Dat hun verdienſte 't loon dier Prinſſen overtreft?
Weet, zo we aan hun belang ons zelfs noodzaaklyk ma-

ken,
Dat zy, uit ſtaatkunde, ons gedrag ten ſnoodſte wraken:
't Word alles laſtig, ja met weërzin aangezien;
Men kan de woede van hnnn' haat dan niet ontvliën;
't Is all' verdacht, wat wy ook raaden, en bedryven;
Eén tong is magtig ons een ſchandvlek aan te wryven.
Dit treft my nu, dit is der ſtaatsbeſtiedren lot;
Dit zyn de ſlagen van 't verfoeilyk vleiers rot;
Dat, woelende om de deugd van andren te ondrukken,
En groeiende in verraad, in moord en gruwelſtukken,
't Verſtand der Vorſten blind, door onverdienden lof.
'k Heb meer dan ééns geſmaakt de liſten van het Hof.
Maar denk niet dat de vrees voor ſterven my doet zuchten;
Een onbeſmette ziel behoeft geen ſtraf te duchten:
Zy ſchrikt niet voor de dood, wyl haar geen wroeging
knaagt:

Maar 't is de wraakzucht die my 't bloed door de aadren
jaagt;

Ik zoek myn' Vyand, en ik kan dien niet ontdekken;
'k Ben ongeduldig; dit kan my die ſmart verwekken:
Dit doet my zuchten.

T R E U R S P E L D A U S

LANOY.

Dir verzwaart uw tegenspoed.

BORSSELEN.

Lanoy, een bittere ramp word door het klagen zoet.

Laat my het vol gemoed ontlasten.

LANOY.

Wil vry klagen.

Ontlast uw hart, maar laat me uw onspoed mede dragen:

Herinner uw gedrag, en overweeg met my

Wat of de reden van die haatlyke ongunst zy.

Of ben ik u verdacht? waar hebt gy voor te duchten?

BORSSELEN.

Zwyg Hugo, Zulk een taal verzwaart myne ongenuchten.

Verdenk de Vriendschap niet die in myn boezem gloeit?

Neen, waarde Vriend, myn tong is niet voor u geboeid.

Wel aan; wyl gy zulks eischt, wil dan opmerkend hooren.

Het ongeval, zo lang aan Hollands Staat beschoren,

Is t' over u bewust: het heugt u, hoe de list,

Gestuyft door heerszucht, na een langvervloekten twist

Van Hoeksch en Kabbeljauwsch, dien Staat trad op de

lenden.

Gy weet, ik volgde toen Bourgonjens legerbenden,

Waar door myn agting by dien Vorst ten toppunt klom.

't Is waar, k zag, hoe dien haat, gestookt door d' Adeldom,

Myn Magen onderdrukte, en 't heil des Staats verteerde,

't Gezach der Landgravin geweldiglyk verheerde;

Zo dat haat, van 't gebied, de naam slechts overbleef:

Maar k was gebonden door den yver die my dreef.

Ik volgde 't lot, dat my die zyde deed verliezen,

Om niet myn waardigheid en goedren te verliezen;

En k hield volstandig 't heil myns Opperheers in acht.

Dat weet de Hemel! Maar toen nu Jacoba's magt

Voor 't woedende geweld der Kabbeljauwschen bukte;

Toen Philips met zo veel list haar all' 't gezach ontrukte,

En, door een zee van bloed, tot 's Lands bestiering trad,

Was ik 't die 's Hartogs gunst ten eenemaal bezat.

Zyn goedheid stelde my tot Hollands Stedehouder:

Maar

J A C O B A V A N B E I E R E N ,

Maar naauwlyks trof die laft, zo wichtig, myne fchouder,
Of de afgunft deed zich op: 't gezach door haar befchouwt,
En hoe des Lands Gravin myn toezicht was betrouwt,
Stak haar in 't oog; men lei my heimelyke lagen:
't Is u bewuft hoe ik dien storm heb afgeflagen,
En hoe de Vorft, in 't ende, op myne trouw geruft,
My vestigde in 't gezach. Die vlam, dus uitgeblufcht,
Kon aan myn' staat veel vreugden veel vernoeving geven;
'k Zag daaglyks myn Gravin, die in dat eenzaam leven,
Zich zelf verluftigde in myn byzyn; ja het fcheen
Of ik haar ongeval, haar klachten, haar geweent
Alleen verzachten kon: 'k beklaagde de ongelukken;
'k Zogt door vermaak, en fpeel, dat denkbeeld haar te ont-
rukken;

'k Deed alles wat myn plicht vereifchte, om een Vorftin
Te vergenoegen; maar, ô Hemel! hebbe ik in
Die plichtbetooningen my zelven wel misgreepen?
Heb ik met listigheid myn zinnen ooit gefleept,
Om haar te redden uit dees harde flaverny,
Om, doelende op 't gezach in haare heerschappy,
Door zulk een snoode zucht myn vaderland te ontroeren?
Gy weet het, Hemel! dat ik my nooit liet vervoeren
Tot zulk een boosheit, zulk een trouweloos verraad.
Maar waarom of de Vorft my dan in kluiſters ſlaat?
Of zou hy . . ? Neen! dit is niet mooglyk.

L A N O Y .

Nu, laat hooren ;

Wat is het dat gy in uw' boezem ſchynt te ſmooren?

B O R S S E L E N .

Myn ziel, verbyſtert door dit haatelyk geval,
Weet niet wat zy begrypt, of wat zy denken zal.

'k Zoek alles door . . . . Maar . . . .

L A N O Y .

Hoe! is uw tong gebonden?

T W E E .

TWEEDETOONEEL.

WOLFAART, BORSSELEN, LANOY.

Myn Heer, dees brief werd van den Hartog u gezonden.
De Bode wacht uw' last. (den.

LANOY.

Zeg, dat hy toeven moet.

Na 't lezen van den Brief.

o Hemel! .....

BORSSELEN.

Hoe! hy schrikt! wat of hem zuchten doet?
Wat onrust voed uw hart?

LANOY.

Ik kan 't u niet ontdekken.

BORSSELEN.

Betreft het u?

LANOY.

Neen ... Ach!

Hy wil weggaan.

BORSSELEN.

Gy moet nu niet vertrekken.
Dit baart my achterdocht. Wat wil dit naar gezocht?
Hoe! zyt gy, op uw beurt, voor myne trouw beducht?
Ik heb u, op uw' raad, myn hartsgeheim doen hooren.
Zoud gy nu zwygen? zoud ge uw rampen voor my smoo-

LANOY.

Ach! verg my niet. „ Helaas! verdoemelyke wraak! (ren?

BORSSELEN.

Wat zegt gy? Spreek recht uit. Ik zweer, de minste zaak
Van dat geheim zal my niet vloeijen van de lippen.
Wat wil dat vocht, dat ik uwe oogen zie ontglippen?
Ben ik veroordeeld? zeg. 'k Bezweer u by de wet
Der vriendschap, dat gy my uit dit verlangen red.

38 JACOBA VAN BEIEREN,

Laat komen wat 'er wil. 'k Ben niet gewoon te beven:
Laat hoören, Hugo, spreek; wil Hartog Philips myn leven?

LANOY.

Hy wil maar al te veel.

BORSSELEN.

'k Versta u; en gy wilt
Dit noch verbergen! neen; dit 's noodloos tyd gespilt;
Geef my die letteren, die zo laf uw ziel bedroeven.
'k Wil niet onkundig zyn.

LANOY.

Ik bid! wil toch vertoeven...

BORSSELEN.

Hoe! wederstreeft gy? ... Sta ik u hier dan ten spot?

LANOY, *hem den brief gevende.*

Daar, Ongelukkige! lees, lees uw doodlyk lot.

Het is gedaan; gy zyt veroordeeld; gy moet sterven.

BORSSELEN.

'k Zie dan myn haaters hun gewenschte hoop verwerven,
En 's Vorsten goedheit, door een al te snooden raad,
Verwonnen, en gespoort tot zulk een laffe daad!
Hy eischt myn hoofd! wel aan, 'k vernoeg hem: staak dit
zuchten.

Eén tydstip geeft my 't eind van ali' myn ongenuchten.
Maar schoon zyn wreedheit my dus tegen reden slag,
Hy toont my evenwel een gunst, die onverwacht
Myn ziel met vreugd vervuld; my allen schrik doet derven,
Wyl ik, myn waarde Vriend, voor uw gezicht zal sterven.
Ik vrees den dood niet: 'k heb dien meer ten doel gestaan.

LANOY.

Rampzalig Edelman! wie heeft u toch verraén?

Wat is uw misdaad? Ach! moet ik u schuldig achten?

BORSSELEN.

Neen, 'k ben onschuldig; en dat kan myn lot verzagten.
Geloof my, Hugo, 'k spreek hier zonder veinzery.
Maar 't is de baatzucht om een' anders heerschappy,
Die Hartog Philips bezielt; die hem zo wreed doet woeden.

Ik

T R E U R S P E L.

7

Ik kan nu de oorzaak van myn rampen wel vermoeden:
 Ontrouwe Dienaars zyn de werkers van myn' val.
 Wel aan; 'k verberg u niets, terwyl ik sneuven zal:
 Hoor, of 't een misdaad is, zo groot een straffe waardig.
 'k Heb u gezegt, hoe ik ten uiterste dienstvaardig
 Voor 's Lands Gravinne, dus haar gunst en agting won.
 Maar, ach! hy zengt zich, die te na komt aan de Zon.
 Die eerbied voor haar deugd, die my den boezem griefde,
 Die vriendschap (ach! Lanoy!) veranderde in een liefde
 Zo teder, dat myn hart niet magtig...

LANOY.

Staak uw reën.

Die liefde is oorzaak van alle uw rampzaligheën.
 Gy hebt haar Hoogheid, door een drift, al te onbezonnen,
 'Te schandelyk gehoond. Zou ik 't gelooven konnen?
 Zy heeft gewis u by den Hartog aangeklaagt.

BORSSELEN.

o Neen; gy dwaalt: ik heb haar nimmermeer mishagt.
 Wel verre van zich aan myn lieve drift te stooren,
 Heeft zy de zelve taal aan myne ziel doen hooren.
 Wat kon my langer toen weêrhouden? ach! myn Heer!
 Op die verklaring was uw Vriend zichzelf niet meer.
 Ik kon myn' heilstaar, zo bekoorlyk, niet doorgronden.
 Die liefde... Maar...

LANOY.

Voleind.

BORSSELEN.

Heeft ons aan één verbonden.

LANOY.

Verbonden? Hemel! gy, myn Heer? hoe! gy aan haar?
 Neen; 't kan niet mooglyk zyn.

BORSSELEN.

Geloof my. Ja, 't is waar.

Myn ziel verheugt zich noch, als zy hier aan kan denken.
 Kon zy aan Borsselel wel grooter goedren schenken?
 Myn Hugo, zulk een goed als dees gewenschte trouw,
 Is onwaardeerlyk! baart myn ziel geen naberouw.

8 JACOBA VAN BEIEREN,
Wy hebben heimelyk dat Echtverbond gesloten,
En zelfs den voorfmaak van dat wenschlyk zoet genoten.
Ja, zo gelukkig was myn lot.

LANOY.

Ach! wat geluk,
't Geen thans u dompelt in een' eindeloozen druk!
Ik staa verbaast, en kan noch naauwlyks u gelooven.
Hoe heeft de Vorst u uit haar armen kunnen rooven?
Hoe kan zy 't dulden? zy die zo vol moeds, zo fier
Een mannenhart bezit; de stryden de banier
Des Oorlogs heeft gevolgd? waar blyft zy? in wat hoeken?

BORSSELEN.

Wat vraagt gy! waar zal die Rampzalige my zoeken?
Wat zal zy doen, die van haar Maagfchap word verdrukt?
'k Ben heimlyk, door den Vorst, haar hand, haar oog ont-
rukt.

't Vervloekte vreugdemaal, in Hollands hof gegeven,
Heeft my te snood verrascht: 'k ben opgelicht, en even
Gelyk een booswicht, in het midden van den nacht,
Gekluistert, hier in stilte uit yders oog gebragt.
Gy weet myne aankomst die u tot verbaazing strekte.
Maar zou 't wel waarheid zyn dat hy 't geheim ontdekte?
Licht is 't iet anders.... Maar, Lanoy, het zy eens waar;
De zaak zy hem ontdekt, lyd dan zyn Staat gevaar?
Is dit een misdaad om zo wreed een straf te dragen?
Maar laat ons hem voldoen. Wat baat dit vrugtloos klagen?
Wat helpt dit onderzoek? Wel aan; volvoer uw' last,
Ik ben de dood getroost: ik weet wel hoe 't u past
Den wil van uwén Vorst te volgen. 't Is u schade
Dus lang te toeven. Vrees zyn bittere ongenade.
Maar 'k bid u, laat geen Beul op 't edel lichaam woén.
Neen, waarde Vriend: dien dienst moet gy van Borsflen
Dan sterft hy welvernoegd. (doen.)

LANOY.

Ach!

BORSSELEN.

Hoe! zoud gy niet kunnen?

LA-

L A N O Y.

Hoe! ik, myn Heer? zoude ik die bede aan u vergunnen?
Ik u vermoorden? Ik! wat eifcht gy van myn hand?

B O R S S E L E N.

Lafhartige! gy wilt, myn naam en huis ten schand,
Dat een verachte beul my voor het zwaard doe bukken?
Is dit uw vriendschap?

L A N O Y.

Ach! wil my het licht ontrukken!
Aanvaard dit lemmer.

B O R S S E L E N.

Hoe!

L A N O Y.

Stoot toe, stoot toe, myn Heer:
Straf myn ondankbaarheid, en veilig dus myn Eer:
Myn wederspannigheid, die u uw eifch doet derven,
Wenscht om die straf, maar doet my ook onschuldig ster-

B O R S S E L E N.

(ven.

Neen, leef myn vrind: uw dood trof my met meerder druk:
Ik zie uw tederheid, maar tot myn ongeluk;
Ik sta u toe, dat gy het vonnis laat voltrekken: (ken,
Maar hebt gy moed, wil dan den Vorst voor my ontdek-
Hoe trouw ik hem steeds diende; en hoe ik zyn belang
Altoos behartigde, zelfs tot myn' ondergang.

Maar, waarde Halsvriend! laat dees bede u gaan ter harte,
Vertroost haar Hoogheit in het hevigt van haar smarte;
Betuig myn zucht voor haar. Zeg, schoon het wreed geval
Niet wil gedoogen, dat ik voor haar leven zal;
Dat ik toch voor haar sterf; maar dat my't meefte drukte,
Dat 's Hartogs bitter haat my haren dienst ontrukte.

Voor't laaft, zo bidde ik, dat uw zorg haar toevlucht zy!
Betoon uw liefde aan die Rampzalige, voor my,
Zo veel gy immers kunt; maar draag u dan voorzichtig.
Ontdekte dit de nyd; men hield u medepligtig.

Volhart in trouwe voor uw' Vorst: ik eifch niet meer.
Vaarwel, myn Hugo!... Maar! wat deert u?

L A N O Y.

Ach! myn Heer!

Neen,

10 J A C O B A V A N B E I E R E N,
Neen, 'k zal myn naam niet door die euveldaad bevleeken.
Zulke en' vervloekten last noch nu, noch ooit voltrekken.
Wie weet of niet de list den Hartog hebb' verstrikt:
Of hy de naween van die daad wel heeft gewikt:
Of hy dit vonnis, door uw haters aangedreven,
Niet in het zieden van zyn drift heeft onderschreven,
En of in 't kort die slag zyn ziel niet treffen zal.

DERDE TOONEEL.

LANOY, BORSSELEN, WOLFAART.

Wat jaagt u hier?
LANOY.

WOLFAART.
Myn Heer! de Vorst spoed naar dees' wal.
Een deel der ruitery, in haast voor uit gereeden,
Staat voor de muur.

LANOY.
De Vorst? Ach! wat rampzaligheden!
Tegen Wolfaart.
Ga; laat de ruiters in, en wacht my aan de poort.

VIERDE TOONEEL.

LANOY, BORSSELEN.

Helaas! myn Heer! 't is of elk oogenblik my moord.
Kunt gy de reden van zyn' optogt wel beseffen?
LANOY.

BORSSELEN.
Gewis, myn vriend, die komst zal uw van Borselen treffen.
Volvoer uw' last; wel aan, voorkom uw lyfsgevaar.
Stoot toe; red dus u zelf.

LANOY.
O Doodelyke maar!
O Vriend.

o Vriendschap! Wreed bevel! moet gy myn ziel verscheu-
 Waar berg ik my? helaas! myn Halsvriend! (ren?

Hy ombelst hem.

BORSSELEN.

Staak dit treuren:

Wat 's dit?

V Y F D E T O O N E E L.

LANOY, BORSSELEN, RUDOLPH.

L A N O Y.

Gy hier, myn Heer? hoe zal ik dit verstaan?
 Wat is 'er aan het hof des Hartogs omgegaan? (ken?
 Wat doet, dus onverwacht, hem naar dees Vesting trek-
 Moet dees rampzalige?.....

R U D O L P H.

Ik zal het u ontdekken.

Tegen BorsseLEN.

Myn Heer, ik had reets lang meêdogen met uw'staar,
 Gy weet niet hoe uw ramp my ook ter harte gaat.
 Maar laat ons hoopen; want ik ben in die verwachting,
 Dat u de Vorst weêr zal vereeren met zyn achtig.

Wanneer uw hechtenis was aan het hof verstaan,
 Zocht elk de reden van die ongunst na te gaan;
 Maar alles vruchteloos, tot dat de Vorst ontdekke,
 Hoe gy al heimelyk der Hoekschen steunsel strekte.
 Maar zie de boosheid en de wangunst van het hof!
 Zulk een beschuldiging gaf aan uw haters stof, (ken,
 Schoon hen de waarheit van die schuld niet was geblee-
 Om 't hart van onzen Vorst in bittere wraak te ontfteeken:
 Men deed hem zien, wat noch van u te wachten stond;
 Men drong, op loutren schyn, uw vonnis uit zyn mond.
 Hoe zeer ik yverde in uw voordeel, 't was verlooren;
 Ik moest, ondanks myn vlyt, 't bevel dier doodstraf horen;
 Maar naauwlyks was die last verzonden tot myn schrik,
 Of 'k zie een bode aan 't hof, die op dat oogenblik

Den

12 J A C O B A V A N B E I E R E N,
Den Vorst verwittigde, hoe zekere oorlogsbenden,
Reets stil in aantogt, zich naar deeze Vesting wenden;
Hoe vrouw Jacoba, en graaf Fredrik, deeze nacht
Tot uw ontzet.....

BORSSELEN.

Om my? Ach! wie had dit gedacht?

RUDOLPH.

Gewis, dit drong den Vorst zich tot dees reis te spoeden.
Hy wil dien aanslag door zyn byzyn zelf verhoeden.
Vlieg heen, (dus sprak hy met de gramschap in 't gezicht,)
Vlieg, Rudolph; zie of hy niet reeds is opgeligt.

'k Viel hem te voet, myn Heer; 'k herhaalde toen myn
smeeken; (ken.
'k Bewoog zyn Hoogheid om u zelf noch eens te spreek.
My dacht, zyn ziel wierd door een naberouw geraakt.
Zie daar myn' last, zie daar uw straf naar wensch gestaakt.

BORSSELEN.

Wat ben ik u verplicht! Maar wat heb ik misdreven?

RUDOLPH.

Ik ben te onkundig, om u meerder lichts te geven.
Maar zyt ge onschuldig aan dit opgeticht verraad,
Verweer u; toon hoe gy steeds waakte voor den Staat.
Verbreek de list waar door u de afgunst wil verstrikken:
Wil niets ontveinzen. Maar dees weinige oogenblikken
Beletten my, om u iet meer te doen verstaan:
De Vorst verwacht my. Denk wat ik u heb geraêu.

Z E S D E T O O N E E L.

BORSSELEN, LANOY.

BORSSELEN.

'k Versta dit niet, myn Heer.

LANOY.

Ik voel myn ziel beroeren
Door angsten, die haar tot een droeve wanhoop voeren.
't Is al te veel bestaan, van een die listig woelt

Om

Om 's Hartogs gunst, en op het hoog vermogen doelt:
Een nieuwe gunsteling der Prinsfen is te vreezen.

Maar laat ons gaan. De Vorst kan nu niet verre wezen.
Dit is het rustvertrek daar hy vernachten moer.

Wat baart zyne aankomst een ontroering in myn bloed.

BORSSELEN.

Laar de ydle wantrouw uw ontfelden geest niet plagen.
Wat vreeft gy?

LANOY.

Zo de Graaf dien aanslag tracht te wagen,
Dat gy het ongeval daar van gevoelen zult.

BORSSELEN.

Het zy zo 't wil, myn ziel is vry van alle schuld.
'k Zal ook niet poogen om tot uw verderf te ontvluchten.

Dan was ik schuldig, en ik had myn straf te duchten.

Kom, breng my weg: myn deugd, niet zwichtende in
dees nood,

Staat als een koopren' muur, in leven, en in dood,

Einde van het Eerste Bedryf.

14 JACOB VAN BEIEREN,
TWEDE BEDRYF.

*Het Tooneel verbeeld een Gallery, daar een kroon met
brandende kaarssen hangt.*

EERSTE TOONEEL.

PHILIPS, RUDOLPH, DIDERIK, LANOY,
*Gevolg van Edelen, Pagies, met brandende
toortsen, en Lyfwacht.*

PHILIPS.

Gy Heeren, die met my ter heirvaart zyt getoogen,
Treed nader. 't Hevig vuur der Inlandsche oorelogen,
Nu eerst gekluisterd, barst weêr uit in vollen gloed.
Dit drong my, om, eer't heir der Muiren verder woed',
Een' brand te blusschen, die te ligterlage aan't blaaken,
Het zuchtend Holland tot een puinhoop dreigt te maaken.

Ik zwyg wat recht my op dien Staat is toegestaan:
Wat vreêverdrag ik met myn Nicht heb aangegaan;
Hoe zy, die lust scheidt in myn' wil te wederitreven,
Niet tegen myn besluit zich kan in d'echt begeven;
Ja hoe ik yverde om de rust der Heerschappy.
Gy weet dit. Maar wat schand! nu poogtze myn voogdy
Te ontworstlen, en, tot smaad van bloedverwand en
vrienden,

Zich aan n.yn' Dienaar door een snoode trouw te binden.
Het is van Borslen. 'k Zie hoe u die naam verzet.
'k Had zulks ook nooit verwacht: maar 'k heb hen dit belet;
'k Heb hem gevangen. 'k Had die heimelyke boosheit
Van mynen Gunsteling, noch die Vorstins trouwloosheit
U nooit gezegt; ik zweeg, uit achting voor myn bloed;
'k Had alles noch gesmoord: maar nu ze uit overmoed
Haar wettelooze drift wil volgen, 't Land beroeren,
En, door geweld of list, hem tracht van hier te voeren,
Ja zelf haar schande dus durft stellen in het licht;
Nu baat myn zwygen niet. Wel aan, gy weet uw plicht.

Waakt

T R E U R S P E L. 15

Waakt voor de vesting; want als 'themelſch licht zal dagen,
Zult gy haar leger voor dees muur zien neêrgeſlagen.

Tegen 't Gevolg. Tegen Lanoy. Tegen Rudolph.
Laat my alleen. Haal uw' Gevangen. Gy, blyf hier.

T W E E D E T O O N E E L.

PHILIPS, RUDOLPH.

PHILIPS.
Durf die Hartnekkige, noch even trots en fier,
Myn' wil verachten, ſchoon de ſtraf hém is beſchooren?

RUDOLPH.

Ja, Vorſt; 't was vruchteloos; hy ſluit voor my zyn ooren;
Hy zwoer haar trouw: uw raad en goedheit word miſduid,
'k Verbeeld my dat Lanoy hem ſtyft in dat beſluit.

Ik vond hen t'ſaamen, en zyn reden dubbelzinnig,
Begaan met Borſſen, en te mywaarts ſcherp en vinnig,
Hy was my lang verdacht.

PHILIPS.

Zou hy ons ook verraden?

RUDOLPH.

Wat kan de ſnoode zucht tot hoogheit niet beſtaan?
De Hoekſchen weeten elk in hun belang te trekken.

Maar, Vorſt, hoe menigwerf zult gy uw' wil ontdekken
Aan uw' Gevangen, die uw lydzaamheit veracht?

Waarom belet gy dat het vonnis werd volbragt? (ten;

't Is waar, het ſchynt wel wreed: ook haat ik 't bloedvergien.
'k Voel zelf 't meêdoogen: maar hoe zult ge uw wit be-

ſchieten?

Stoort deze miſdaad niet de ruſt der heerſchappy?

Zult gy dit dulden, Vorſt?

PHILIPS.

Een driftig zielsgety

Benart my: 'k voel my ſteets tot zyn behoud gedreeven.

Neen, Rudolph! 't zal myn' geest vry meer vernoeving
geeven,

Dat

16 JACOBA VAN BEIEREN,
Dat ik hem spaare. Ik wil eerst zyn besluit verstaan.
Dit schynt my 't zekerste voor myne rust geraên.

RUDOLPH.

't Is waar; doch zo haar magt...

PHILIPS.

Men zwyg'. Hy komt.

DERDE TOONEEL.

PHILIPS, RUDOLPH, BORSSELEN, LANOY.

PHILIPS.

Treë nader.

BORSSELEN, *hem de hand willende kussen.*

Vorst, is 't my noch gegund?

PHILIPS.

Geveinsde Vriend! Verrader!

Weg, met dien snooden mond, die myn verderf bezwoer;
Die, door zyn vleery, myn Staaten zet in roer;
Die zo arglistig, door een wettelooze minne,
Het hart verleid van een onwaardige Gravinne.
Noemt gy me uw' Vorst? gy, die my heimelyk bespringt,
U op den echtkoets van uw's Vorsten Weduw dringt;
Ons luisterryk geslacht zo schendig durft bevelken,
En my het erfrecht van myn Staaten zoekt te onttrekken!
Is dit myn dank voor al die liefde, aan u betoond?
Is dit de erkenenis waarmeê ge uw' meester loont?
Dat ge, ondanks myne gunst, zo dikwerf u gebleken,
My, door een snoode trek, zoekt naar de kroon te steken?
Maar 'k zal u straffen, 'k zweer 't, zo gy op dezen dag,
Niet keert tot uwen pligt: niet bukt voor myn gezagh.

BORSSELEN.

Vorst! 'k bid, laat my ....

PHILIPS.

Rys op. All' die gediensgheden

Zyn vleeryen. Spreek: 'k zal hooren naar uw reden.

BORS-

BORSSELEN.

De Hemel weet, hoe ik, steeds in uw' dienst getrouw....

PHILIPS.

(Vrouw,

Rep van uw diensten niet: maar spreek my van uw
 Of darte Byzit, (met wat naam zal ik haar noemen?)
 Van die Onrustige; maar wyl my niets verbloemen.
 Ben ik naar waarheid van uw misdaad onderrecht,
 Hebt gy dien huwlyksknoop in 't heimlyk niet gelegd,
 Om door dat middel my myn erfgebied te ontrooven?

BORSSELEN.

Hoe! ik? ach! mag ik thans myn ooren wel gelooven?

Ja, straf my, Vorst, zo u die misdaad is bewust.

Zoude ik het zyn die 't Land door myn gedrag onrust,

Uw' Staat bedoel, en my wil tegen u verheffen?

Laat dan de woede van uw grimmigheid my treffen.

Neen, 't is de laster; die myn daaden steeds bevlekt.

Maar wyl u alles van myn liefde wierd ontdekt;

Zal ik, wyl nooit myn ziel zich redde door een logen,

Niets zwygen; maar alleen de waarheid u betoogen.

Ja Vorst, 't is waar, ik heb zo groot een zaak bestaan.

De drift der Min heeft my verwonnen, dit geraên.

Maar 'k roep den Hemel, die doorgronder der gedachten,

Van wien ik all' myn heil, of straffe heb te wachten,

Tot myn getuige, dat ik nimmer met dees' echt

Gedoelt hebbe op uw' Staat; of ooit heb toegelegd

Om u....

PHILIPS.

Niet toegelegd? Wat heeft u dan bewogen?

Nooit had haar schoonheid op uw ziel zo veel vermogen:

Haar onstandvastigheid heeft veelmaals u verstoord.

Onzalig Dienaar! wat heeft u in haar bekoord,

Om, tot uw schande, uwe eer en Meeſter te belagen?

Gy weet wat magt my door den vrede is opgedragen,

Wat zy gezworen heeft. Wat heeft uw geest verblind?

Ja, 't was uw oogmerk om het Graafelyk bewind,

In 't barnen van de twist der langverdeelde landen,

Door dees bedekte trouw te krygen in uw handen:

B

Dit

18 J A C O B A V A N B E I E R E N ,

Dit is het ware doel waar op gy beide mikt;
 Door dat bekoorlyk goed heeft zy uw geeft verstrikt.
 Kan 't hoog gezag, waar toemyn gunst u heeft verheven,
 U, ja uw gantich geslacht, geen vergenoeging geven,
 't En zy gy ook den hoed der Graaflykheid geniet?
 Zyt gy niet de eerste die **U**s volgt in dat gebied?
 Spreek; vliegt in dezen Staat niet alles op uw wenken?
 Wat kon ik meerder, ô ondankbare! aan u schenken?

B O R S S E L E N .

Ik weet hoe steeds uw liefde op my is neêr gedaald:
 De zon van uwe gunst heeft altoos my bestraalt.
 Laat tog de reden dit bedrieglyk oordeel kluiſtren,
 De drift van myne min dat heillicht niet verduiſtren.
 Vorst! kan die Trouw u ooit bepaalen in uw hoop?
 U, die zo magtig, zo gevreesd zyt in Euroop',
 Die zo veel volks bestiert, zo hoog zyt opgeklommen,
 Gesterkt door eené reeks geduchte Vorstendommen;
 Wien Holland zelve door de Staaten is betrouwt;
 U, die het volk door deugd aan u gekluisfert houd!
 Hoe! zoude ik immer u belaagen? zoude ik kunnen?
 Herdenk dit, Vorst, en wil myn bede toch vergunnen,
 Dat gy ons oordeelt naar de reden, niet naar schyn.
 Myn haarers, die alom zo menigvuldig zyn.....

P H I L I P S .

Zwyg van uw haaters. 't Is de heerszucht die u griesde:
 Een Onderdaan, als gy, te stout op 's Vorsten liefde,
 Word opgeblaazen, ziet noch deugd noch eerbied aan,
 Heeft geen geheugen van het goede, aan hem gedaan;
 Is, als een hollend ros, dat blind in zyne sprongen,
 Niet merkt in wat gevaar zyn drift hem heeft gedrongen.
 Uw uitvlugt op myn magt, is wankelbaar gegronde:
 Schoon gantſch Europe met myn' Staat trad in 't verbond,
 Is 't niet te vreezen, dat uit uw te dartle lusten
 Weêr groeie een burgerkryg, die Neêrland zal ontruffen?
 Weêr spruite een Oorlog, die myn nieuw verkregen erf,
 Myn Volk zal storten in het uiterste verderf? (men?)
 Heb ik door zulk een daad niet voor myn recht te schro-

VIERDE TOONEEL.

DIDERIK, PHILIPS, RUDOLPH,
BORSSELEN, LANOY.

Myn Heer, wy zien een kogge aan deeze muur geko-
Met haar Doorluchtigheid .... (men,

PHILIPS.

Myn Nicht?

DIDERIK.

Ja, Vorst; zy wacht..

PHILIPS.

Heeft zy geen koggen tot geleide?

DIDERIK.

Vorst, my dacht

Eenvloot, by schemerlicht niet verr'vanhier te ontdekken.

PHILIPS.

Men zorge, dat zy ons geen onheil kan verwekken.

Vertrek.

Tegen Rudolph.

Ontfang haar. 'k Laat die zorg aan u, myn Heer.

VYFDE TOONEEL.

PHILIPS, BORSSELEN, LANOY.

PHILIPS.

Zy komt, de Ondankbaare! om, tot kwetzing van
myne eer,

En scheuring van 't verbond, u uit myn magt te rukken.

Maar deeze toeleg zal zo ligt haar niet gelukken:

Zy werkt, door deeze drift, haar onheil, en uw' val:

Welaan; hoor nu, voor 't laaft, wat ik gebieden zal.

Gy zult haar dringen om de vesting te verlaten;

20 J A C O B A V A N B E I E R E N,
Gy zult dat huw'lyk, zo gevaarlyk voor myn Staaten,
Vernietigen, ja nooit weêr denken op die Trouw.
Bedenk u wel, daar ik u tyd geeft tot berouw.
Uw leven hangt 'er aan; gy zyt gewis verlooren,
Zo gy hardnekkig blyft. Wat 's uw besluit? laat hooren.

B O R S S E L E N.

Vorst, dat de reden toch uw' felle gramfchap ftuit'!
Ik zal, indien....

P H I L I P S.

Ik wil dat gy terftond besluit,
Baldadige! herdenk myn goedheit, myn vermogen.
Ik wil gehoorzaamt zyn, geen tegenspraak gedoogen.

B O R S S E L E N.

Ik eerde altoos uw' wil. Gy weet dit. Ik erken
Tot heden, wat ik aan uw gunften fchuldig ben.
Uw goedheit fchynt, tot myn behouding, noch te waaken.
Laat my zo groot eên gunft my niet onwaardig maaken;
Ontruk, eer dit gefchiê, my liever 't levenslicht,
Of geef beveelen, Vorst, min ftrydig met myn' pligt.
Indien haar Hoogheit tot myn hulp is aangetoogen,
En ik zo waardig ben in haar bekoorlyke oogen,
Zoude ik zo laf zyn, van, uit vreeze voor de dood,
My af te fcheiden van zo waard eene Echtgenoot?
Ik heb gezwooren, haar in eeuwigheit te minnen.
De Hemel was getuige: ons beider zielen zinnen
Zyn des vernoegt; en ik, myn Vorst, zoude ik zo laf
Myn eeden fchenden, en de Trouw die ze aan my gaf?
Neen, moet ik fterven, 'k zal de naam niet agterlaaten,
Dat ik me needig, om 't belang van hooge Staaten,
Myne Echtgenoot verried, den Hemel heb bespot.
Zie daar, myn Heer; gy zelfzyt meefter van myn lot,
Kunt gy haar Hoogheit door uw' raad hier toe beweegen,
Of is zy, tot myn' ramp, my langer niet genegen,
'k Zal 't my getroosten: maar indien zy my bemint,
Verlaat ik nooit haar hand.

PHILIPS.

Verrader! die, ontzind,
U zo hardnekkiglyk durft tegen my verzetten!
Ik zal den voortgang van dit Huwlyk wel beletten:
Ik zal u straffen, all' de waereld tot een' schrik.
Nocheens, beraad u.

BORSSELEN.

Vorst, een Man van eer, als ik,
Weet zynen pligt: de wet, die my u doet weêrstreven,
Is die der Reden; en ik poog daar na te leven:
'k Verlaat dat spoor niet; 'k derf veel eer het levenslicht.

PHILIPS.

't Is wel, weêrbarstige! ...

*Hy stamp met de voet, waar op Lanoy met
eenige Wachten uitkomt.*

Tegen Lanoy, terwyl Borsfelen weggeleid word.

Ruk hem uit myn gezicht.

Gy, ... laat zyne ongenade aan u ten voorbeeld strekken.
Myn oog kan uw gepeins, tot in uw hart, ontdekken;
Ik let op uw gedrag; 't word haatlyk: denk, en leer,
Dat ik gehoorzaamheit, en anders niets, begeer.

Z E S D E T O O N E E L.

PHILIPS, *alleen.*

V ermeetle! zult gy noch my in myn hoop verstooren?
Zult gy my trotsen? my noch zulk een taal doen hooren?
't Zal u berouwen! 'k geef u over aan myn' haat.
Gy zult gevoelen dat ge uw's Vorsten wil versmaad:
Ik zal ... Daar komt zy, die deeze onlust my verwekte.
'k Bedwing myn' toorn, of ik haar' aanslag dus ontdekte.

22 J A C O B A V A N B E I E R E N,
Z E V E N D E T O O N E E L.

P H I L I P S , J A C O B A , R U D O L P H , D E B I E ,
A D A , *Gevolg van Edelen , Pagies , en Lyfwacht.*

V O R S T I N ! k a n ' t w e z e n ? H o e ! g y h i e r v o o r o n s g e z i c h t ?
W a t o n v e r h o o p t g e v a l , w a t z a a k e n v a n g e w i c h t
Z y n o o r z a a k v a n e e n k o m s t , d i e , o n d a n k s a l l ' m y n z o r g e n ,
G e r i c h t t o t u w e n d i e n s t , t o t n u m y b l e e f v e r b o r g e n ?
M a a r ' k s t a a t e m e e r v e r b a a s t , d a t , (d a a r g y o n v e r w a c h t ,
E n z e l f s t e w a t e r , i n h e t n a a r s t e v a n d e n a c h t ,
E e n r e i s v o l v o e r t , d i e g y t e d e e r l y k k o s t b e z u u r e n ,)
G y , n i e t v e r s t e n d i g d v a n m y n a a n z y n i n d e e s m u u r e n ,
M y h i e r b e z o e k e n k o m t . O f i s ' t G e v a l z o g o e d ?
V e r g u n t h e t m y d e e z e e e r , d a t i k u h i e r o n t m o e t ?

J A C O B A .

Z o u w v e r w o n d e r i n g v e r z e l d i s m e t d i e a c h t i n g ,
Z i e i k m y n i e t m i s l e i d , m y n H e e r , i n m y n v e r w a c h t i n g .
' k Z a l u v e r n o e g e n o p u w b e d e . W i l g e b i e n ,
D a t e e r s t h e t H o f g e z i n v e r t r e k k e .

P H I L I P S .

' t Z a l g e s c h i e n .

A C H T S T E T O O N E E L .

J A C O B A , P H I L I P S .

J A C O B A .

I k r e p n i e t v a n m y n ' t o g t , w y l i k ' t o n n o o d i g r e k e n ;
M a a r v a n z y n e o o r z a a k . ' k Z a l v r y m o e d i g m e t u s p r e e k e n .
H e t d u n k t m y v r e e m d , m y n H e e r ; d a t g y , n a i k m y n ' S t a a t
B e t r o u w t h e b b e a a n u w z o r g , e n u d e v r y h e i t l a a t
V a n e e n b e s t i e r i n g , d i e u t o t v e e l e e r k a n s t r e k k e n ,
N u p o o g t d e s L a n d s g e z a g m y t ' e e n e m a a l t e o n t t r e k k e n ;
D a t g y h e t O p p e r r e c h t , d a t n o c h a a n m y b e h o o r t ,
A l s

Als Landsgravinne, reets door uw geweld verstoort;
 Dat gy, al te onbedacht, ons beider Stedehouder,
 Die 't heil des Staats bedoeld, dien last legt op de schouder;
 Hem, die voor ons gezag, en volken rustig waakt,
 Hebt opgeligt, geboeid, en (of my dit niet raakt.)
 Noch zwygt, en, zonder my, zyn vonnis ligt zult vellen,
 Als of ik in myn' Staat niet meerder waar' te tellen;
 Of ik nu al geheel waar' van myn Land beroofd,
 Wienvoegt daar't hoog gezag? wie is daar't wettig Hoofd?
 't Is waar, ik heb, tot meer verhoeding van 's Lands plaagen,

Aan u't regeeren van myn Staaten opgedraagen:
 'k Gaf u het lemmer, tot bescherming van myn Land;
 Maar 'k zie, gy voert het tot myn' ondergang, en spant
 Met myne haaters aan, tot scheuring der Verbonden.
 In wiens Gebied hebt gy van Borsselen gezonden?
 In 't uwe? Neen, in 't myne. Of steunt ge op uw Voogdy?
 Zyt gy Bestierder? ik ben 't Hoofd der Heerschappy.
 Misdreef hy, laat myn Hof hem op uw klagten hooren.
 Hy is myn Onderdaan, in myn Gebied gebooren,
 En daar gehuisvest: Ja Lands wetten dulden niet,
 Dat hy te recht zal staan in een uitheemsch Gebied.
 Is 't u gebleeken, dat ik 't recht ooit heb geschonden?
 Dat daar gehoor, noch hulp, op klagten is gevonden?
 Dat zult gy nimmer my bewyzen, neen, myn Heer.
 Waarom hem my ontruk? myn Hoogheit, Staat, en eer,
 In hem geschonden? 'k Had dit nimmer kunnen denken.
 Zoud gy dan alle recht en billykheden krenken?
 My dus veragtelijk behandlen? Kan het zyn
 Dat Bloedverwanten, uit een' vergezogten schyn,
 Zich dus verbinden, om my all' myne eer te ontrooven?
 Wat zal ik van uw hulp en goedheit my belooven?
 Wat zal ik hoopen van uw liefde, en eed, en trouw?
 Gy kunt, zo 't u behaagt, eene onderdrukte Vrouw
 Verdryven uit haar' Staat, maar zal dit billyk wezen?
 Zal dat uw roem zyn? als de Nageslachten leezen,
 „ Bourgonjes Hartog heeft zyn Nicht van eer en Staat
 „ Heers-

„Heerszuchtiglyk berooft. Zult gy die blaam, (ô smaad!)
Dan dulden? 't zaad der deugd door dit gedrag verftikken?
Gy, zyt ge een waardig Vorst, moet voor die snoodheit
schrikken.

Staaft, staaft's Lands wetten; maar verbreek die niet, myn
Heer;

Herstel myn glorie; geef myn' Onderdaan my weêr.

Ik zal hem straffen, zo hy iemand heeft beleedigt.

Neen, denk niet dat hy dan van my zal zyn verdedigd.

'k Zal recht doen; maar hy moet voor myne rechtbank
staan:

Daar moet men weeten, welk een kwaad hy heeft begaan.

P H I L I P S.

Ik heb, met veel geduld, geluistert naar uw klaagen.

Mevrouw, gy had byna de zege weggedraagen.

Maar 'k word weêrhouden, door den yver die u port,

En door die drift, waarom ge alhier gedreeven word,

Om uwen Onderdaan, en Dienaar van uw Landen,

Met zo veel moeite en zorg te rukken uit myn handen.

Dit werk verwondert my, als ik dit recht beschouw:

Dit voegde een' Afgezant veel eer dan u, Mevrouw.

Hoe meer ik dit bedenk, hoe meer het my doet schroomen,

Wyl gy, gy zelve hebt zyn voorspraak ondernomen.

Vorstin, gy moet wel veel gevierd zyn, veel bemind

By uwe Volken, wyl gy hen zo teêr bezind!

Maar ik kan evenwel niet denken, dat de liefde

Tot uwen Onderdaan uw hart zo verre greefde,

Dat gy, niet lettende op uw Hoogheit, eer en Staat,]

Om uwen Dienaar dus uw hofen rust verlaat;

Indien een oogmerk dat voor my noch is verborgen,

U hier niet voerde met die akelige zorgen.

Gy klaagt my, dat ik u een' Onderdaan ontruk;

Dat ik 's Lands wetten schend; dat ik u onderdruk,

En zelfs uw Hoogheit kwets. Maar gy kunt wel beseffen,

Dat ik niets onderneem, dan 't geen my kan betreffen?

Myn Stehouder is 't; niet de uwe: neen, Mevrouw,

't Voegt

't Voegt my te letten of hy wankelde in zyn trouw :
 Ik heb alleen die magt , tot staving van 's Lands wetten ,
 Om hem , zo hy misdoet , van 't hoog gezag te ontzetten.
 Ja , hy is schuldig : 'k heb dit van hem zelf verstaan ,
 En 't raakt myne eer. Wel hoe! zoude ik hem dan ontflaan?
 Hem overgeeven , op uwe ongegronde klagten ?
 Kunt gy zo dwaas een daad , die lafheit van my wachten ?
 Neen , neen , Vorstin , ik moet hem straffen voor een
 Die hy te snood bestond , waar door hy my verraad. (daad
 Maar , zal ik hem genade en gunst doen , 'k moet dan
 heden

Eerst zelf van u verstaan , om welk een groote reden ,
 Gy hier u we eere waagt voor hem die u niet raakt.
 't Baart achterdocht , nu gy voor zyn belangen waakt :
 Van waar die vrees of hem de strafreeds waar beschoren :
 Wilt gy hem redden? doe my de oorzaak daar van hooren.

JACOBA.

Gy spreekt als Rechter: maar, ondanks het lot, myn bloed
 Erkent 'er geen', dan dien gy zelf erkennen moet.
 Die is 't, aan wien ik myn geheimen zal verklaren.
 Kan myn verbaastheid u noch achterdenken baren ?
 En kan ik , zonder schrik , noch luistren naar uw taal ?
 Myn Hoogheit zien gekwetst door zulk een bits onthaal ?
 Ja , onverschillig , daar gy 'trecht des Volks wilt stooren ,
 Van u , bevelen , als van myn' Gebieder , hooren ?
 Gelooft gy dat ik myn geboorte heb verzaakt ,
 Of heeft de vrede my uw onderdaan gemaakt ?
 Keer naar Bourgonje , daar uw staatzucht word geheiligt ;
 Breek daar een Handvest die den Onderdaan beveiligt ,
 Ik zoek het voorrecht van myn volken voor te staan ;
 'k Wil hen beschermen , naar den eed door my gedaan ;
 'k Zoek hen door liefde , niet door vrees , tot my te trekken ,
 En wil , zo veel ik kan , hen tot een Schutsvrouw strekken ;
 Dit ben ik Borsflen ook verplicht , als zyn Gravin.
 Een Afgezant slaat ligt verkeerde wegen in.
 'Zie daar de reden. 't Geen my verder moog' betreffen ,
 Is u niet noodig ....

26 J A C O B A V A N B E I E R E N ,
P H I L I P S .

Hoe! kunt gy dan niet beseffen
Dat gy myn gunst behoeft om Borsfelen te ontslaan?
Dat u betaamde, my met zagtheid te ondergaan?
En dat, daar uw belang zyn vryheid my durft vergen,
Het u niet voegt myn' Geest door uwe reën te tergen?
'k Moet u mistrouwen; want gy zyt niet laf van aart;
Dies is 't myn taal niet die u dees verbaaftheit baart. (de,
Doch 't zy zo. Toen de Staat my tot uw' Voogd verklaar-
En ik, naar uwen wil, 't bestier daar van aanvaardde,
Wierd toen uw magt, Mevrouw, my niet ter hand gesteld?
Wat klaagt gy hier dan noch van eedbreuk, van geweld?
Keer tot uw' pligt, en leer, hoe 't u ook moog' mishagen,
Wat meer bescheidenheit uw' meerder toe te draagen.
Vergeef my dat ik u dit zeggen moet.

J A C O B A .

Gy spot
En lacht noch om myn' ramp, en zo beklaglyk lot!
Wilt gy my al 't gezag ontrukken, by myn leeven,
Daar alles, na myn dood, u over word gegeven?
Vervloekte heerszucht!.. Maar ik zweer het u, myn Heer;
Dat ik 't niet af zal staan, dan met myn leeven. Leer,
Leer zelf uw' pligt, en toon u jegens my rechtvaardig;
Behandel my als een Gravinne, ben ik 't waardig;
Toon u een' waaren Voogd; niet een', die zyn voogdy
Ontluifert door een zucht tot roof en tyranny;
Maar die alleen 't gebied, zyn toezicht opgedraagen,
Naar eed en pligt bestiert, geen voordeel wil bejaagen,
Noch oorzaak zoekt, om 't erf, betrouwd aan zyn be-
leid,
Te ontvreemden, door een daad vol onrechtvaardigheit,
Dit is uw pligt.

P H I L I P S .

Wel aan; wy willen u vernoegen.
'k Zal toonen hoe ik my wil naar de reden voegen.
Smoor 't vuur der grimmigheit, staak dien gehaten twift.
Ik, latende het recht van heerfching onbeslist,

Zal,

Zal, schoon uw trotsheid my in gramschap heeft ont-
steken,

U noch vergunnen om uw gunsteling te spreken,
Gy kunt zyn misdaad uit zyn' eigen' mond verstaan,

De reden weeten van al 't geen ik heb gedaan.

Ga, oordeel dan, of ik dit bits verwyf, en klaagen,
Van u niet met geduld, en te onrecht, heb verdraagen.
Myn Lyfwacht!

Tegen de Lyfwacht.

Lei Mevrouw hier nevens in 't Vertrek,

Tegen Jacoba.

Ik zal bezorgen, dat men hem uw komst ontdekk',
En hy u zie: wil my op 't spoedigst dan verwachten.

Gy kunt hier 't ongemak van uwe reis verzagten,

En all' het geen aan u behaagen mogt, gebiën:

Maar denk, Mevrouw, ja wil dit Borsflen zelf doen zien,

Dat Hartog Philips hem houd gevangen; dat zyn leeven

Zal hangen aan den raad dien gy aan hem moogt geeven;

Ja zelfs aan dit gesprek.

J A C O B A.

'k Ben u daar voor verpligt.

Maar een gemoed, dat voor geen rampen beeft of zwicht,

Hoort naar de reeden; en ik zal, deeze oogenblikken,

Naar't geen ze my gebied, myn' raad en daaden schikken.

Tegen de D E R D E T O O N E E L.

P H I L I P S.

Ô onbestendige, ô bedriegelyke Vrouw!

Veins; vlei u met uw hulp; 'k zal u met naberouw

Die ongehoorde daad ten duurte doen betalen.

Ik zal myn grimmigheid om u niet meer bepalen;

Ik zal u straffen in dien snooden. . . . Maar zal niet

My yder lastren, als men deezen handel ziet?

Ben ik niet reets verdacht van na haar' Staat te dingen?

Ja, is't niet waar?.. Maar zal zy 't erfrecht my ontwringen?

Neen,

28 J A C O B A V A N B E I E R E N,
Nee, zo niet.. Hoe! zal ik dan door geweld, door moord,
Myn recht verzeekren? Neen, die heersfchzucht dient ge-
fmoord.

Laat ons, door dreigen, hen die stoute daad beletten.

Maar zal een Onderdaan zich tegen my verzetten?
Dit duld ik niet; dit kwetft myn Hoogheit. Ja, wel aan,
Men toon' de waereld dat myn wraak niet is te ontgaan.

Einde van het Tweede Bedryf.

DE DEEL TOONSEL.

DER.

D E R D E B E D R Y F.

Het Tooneel verbeeld het Vertrek van Jacoba.

E E R S T E T O O N E E L.

RUDOLPH, JACOBA.

RUDOLPH.

Gewis Vorstin, gy moogt op myn beleid vertrouwen.
 Ik heb van Borsfelen tot heden noch behouwen;
 Ik zal noch meerder doen, en zelfs op dezen dag.
 'k Zie, met ontroering, uw berooving van 't gezagh.
 Bewaar het overschot van uw geknakt vermogen;
 Bezef dat nooit uw volk die stoutheid zal gedogen,
 Dat Hartoch Philips uw' staat geheel vermeestren zal.
 En, schoon 't wangunstig Hof, doele op van Borsflens val,
 Zyn onschuld zal in 't kort der haaren list vertreden.
 Vrees niet; gy kent den Vorst, en zyne oplopendheden:
 Dies stel uw hoogheid niet aan's Volksbeschimping bloot,
 Gy hebt hier vrienden, die, in 't nypen van den nood,
 U zullen redden.

JACOBA.

Hoe! indien gy my verklaarde
 Wie...

RUDOLPH.

Wees gerust: men komt, 'k laat u alleen.

T W E E D E T O O N E E L.

JACOBA, BORSSELEN.

BORSSELEN.

Myn waarde!

JACOBA.

Myn dierbare Echtgenoot! wat moet ik hier niet zien?

BORS-

B O R S S E L E N .

Vorstin, ach! wil toch voor uw' bittren Vyand vliên;
 Vertrek toch spoedig; red u zelve in uwe Staten.
 Wil uw' van Borsten aan zyn' rampspoed overlaten.
 De nyd heeft ons verrascht; en Hartog Philips, ontzind,
 Is wreed in toorn. Wie weet wat hy zich onderwind.

J A C O B A .

Hoe! zonder u? ben ik daarom zo verr' gekomen?
 Neen, denk dat niet. Maar ach! wat heeft hy voorgenomen,
 Wat is 'er gaans, myn Heer? waar in hebt gy misdaan?

B O R S S E L E N .

Heeft hy 't u niet ontdekt? Zyn list heeft ons verraên.
 't Is hem bewuft dat wy verbonden zyn.

J A C O B A .

Kan 't wezen?

Ach! moet ik eeuwig voor myn Hofverspieters vreezen?
 Zal ik niets doen, of zal 't my altoos zyn betwift!
 Ontrouwe Dienaars, die door veinzery, en list,
 My de oogen blinden, en my eeuwiglyk verraaden!
 De Hemel geëv', dat ik voor all' hunne euveldaaden
 Hen straffen moog', ten zoen van myn beleedigde eer!
 Wat wil de Hartog? ach! wat wil hy toch, myn Heer?

B O R S S E L E N .

Ach! kan myn bange zucht zyn' wil u niet ontdekken!
 Hy vrees dat hem onze Echt zyn erfrecht zal onttrekken;
 Hy wil dat wy dien band verbreken: zweert myn dood,
 Als wy hem niet voldoen. Myn dierbare Echtgenoot!
 Is my dit mooglyk? kunt gy zelf hier toe besluiten?
 Vorstin, hoe zullen wy dit dreigend onweêr stuiten?
 Wat middel is 'er tot verhoeding van dien slag?
 Verlaat my, kan het zyn; laat dit de laatste dag....
 Helaas! verlaaten? zoude ik uw bezitting derven?
 U eeuwig missen? Ach! 'k zou dat verlies besterven.
 Maar 't zy wat ik verkies, 't gevolg stort my in 't graf.
 Neen, neen, het kan niet zyn. Hy sleepe my ter straf!
 En doe all' 't geen zyn wrok, zyn staatzucht, hem moog'
 Hy is niet magtig om my u te doen versmaaden. (raaden!
 Maar,

Maar, ach! 't is noodig. Ja, verlaat my; 'k bid u, ga;
 My treff' het ongeluk! Gy, vlied zyne ongenaë.
 'k Geniet noch gunst genoeg; ja meer dan ik kon denken,
 Nu gy den eernaam van Gemaal my wilde schenken;
 En 't strekt my eeuwig ter verheerlyking, dat ik
 Mag sterven om die naam.

JACOBA.

Wat zegt gy? Ach! ik schrik;

Ik staa verbaast, dat gy ons zuik een taal doet hooren.
 Heb ik, rampzalige! u tot myn' Gemaal verkooren,
 Om u te storten in dat doodelyk verdriet?
 Ik u verlaaten? Hoe! bemint gy my dan niet?
 Kunt gy zo ligtlyk van 't beminde Voorwerp scheiden?
 Dit's zwaarder ramp dan my de Dwingland kan bereiden.
 Helaas! van Borsfelen! waar toe zyt gy gebragt?
 Zoud gy dat kunnen....? Ach! had ik dit ooit verwacht?
 ô My elendige! moest my dit overkomen?
 Ondankbre! hoe! heb ik u daarom aangenomen?
 My zelf vernedert.....

BORSSELEN.

'k Bid, vervolg niet: 'k zweer, gy dwaalt,
 Myn waarde! ik word by u te haatlyk afgemaalt.
 Het is de vrees voor u, die my het hart doet beeven.
 Ik u niet minnen? 'k Zal op heden blyken geeven
 Van myne trouw; ja 'k zal, hoe ook zyn gramschap woed',
 Volharden in uw liefde; en, wil hy zulks, n,yn bloed,
 Om dien zo dierbren echt, met veel vernoeging plengen.
 Maar 'k bid! besef, waar toe zal ons die liefde brengen?
 Zy baart den dood aan my, die u zo waardig ben;
 Zy baart u wanhoop, op die wreede maar. 'k Beken,
 Dit overdenken moet myn ziel gevoelig raaken.
 'k Zie, om dees Min, de vlam weër barsten uit de daken
 Van 't gantsche Nederland: 'k zie ureets, als verwoed,
 Te velde rukken, om het storten van myn bloed
 Aan uwen Vyand op het allerstrengst te wreeken;
 'k Zie die verwoesting; 'k zie dat moorden, gantsche bee-
 En bloedrivieren, ja den oorlog overal:

(ken

'k Zie

'k Zie Philips, met all' zyn magt, aanrukken tot uw' val,
 En u, te moedig om dien dwinglandy te ontwyken,
 Alom in lyfsgevaar, of op de naare lyken
 Van uwe volken zelf noch sneuvelen; en my
 Als de oorzaak van uw dood gelasterd. Ach! ik ly
 Een' doodelyken angft, Vorstin, op die gedachten.
 Zie, zulk een droeve ramp is van dees Trouw te wachten.
 Maar denk niet dat ik voor myn nadrend' sterfuur schrik.
 Wat is de dood? Niets dan een enkel oogenblik;
 Niets, dan een duisterheit, die heerlyk op zal klaaren,
 Wanneer de ontbonden ziel, in 't eeuwig licht gevaren,
 Zich ziet ontslagen van des Waerelds moeilykheên:
 Maar uw verdriet, uw ramp ontroert myn Geest alleen:
 Doch, wilt gy 't dus, ik zal volharden in myn minne;
 'k Zal hem doen hooren, hoe hy 't recht van 's Lands
 Gravinne

Betwift, en snood belaagt; 'k blyf voor zyn dreigen doof.
 Geloof, myn Waarde, dees getuigenis, geloof
 Myn zuivre liefde, niet dan door den dood te scheiden;
 Volhard in 't geen gy tot myn hulpe wilt bereiden.
 Beroer myn hart niet door uw tranen; 'k bid, Mevrouw!
 Om onze liefde, en om die overdierbre Trouw,
 Dat gy uw' moed hervat! dat gy die felle slagen
 Van 't wreed geval, nu wilt volftandigtyk verdraagen!

JACOBA.

Wel aan; ik gryp weêr moed; 'k geloof u. Laat ons dan
 Noch hoopen, wyl hier toch geen klaagen baaten kan.
 Ik wacht myn Volk, welks hart, door yvervuur ontfteken,
 Reeds blaakt, om dezen hoon, my aangedaan, te wreken:
 'k Zal weêr aan Hartog Philips, met vinnig naberouw
 Gevoelen doen, de wraak van een getergde Vrouw.
 Dat hy dees wal verweer; 't zal hem niet kunnen baten,
 'k Zal u verlossen, en, alschoon hy myne Staten
 Daarom door zyn geweld poogt te overstroomen, 'k zal
 Myn opzet waagen, ja al was 't ook met myn' val.
 Ik heb noch Vrienden in dees Vesting...

BORSSELEN.

't Staat te vrezen,

Dat de uitflag van den kryg u zal rampzalig wezen.
Slaa, tot uw rust, den weg tot vrede, en eendragt in.
Wy zyn hier overheerd. Herdenk dit wel, Vorstin.
Eén eenkel oogenblik, één woord is maar van nooden,
Om ons te scheiden, ja my voor uw oog te dooden.
'k Ben reeds gedoemd; men heeft myn' dood slechts
opgeschort.

Wie weet wat hem tot die vertraging heeft geport?
'k Bid, overweeg dit eens. Gy kent des Hartogs wrokken.
't Is ligt een list, om u tot dit geweld te lokken;
Om u by 't volk, dat zich noch voor uw hoogheid waagt,
Te stellen als een vloek, wyl gy den vrees belaaft.
Dus zal hy met dien glimp naar uwe Staaten trachten.
Herdenk eens wat van myn verlossing zy te wachten.
Zo die gelukken mogt is 't uit met uw gezag.
Laat ik zyn grimmigheid ontwyken dezen dag:
Ik zal toch eeuwig om uw byzyn moeten zuchten,
U derven, en berooid voor 's Vorsten woede vluchten:
Ik bid, verkies dan 't geen aan u de rust vergunt;
Denk om uw Borsflen niet.

J A C O B A.

Ach! zeg, „ Indien gy kunt.
Neen, zo ik door myn magt u kan zyn hand ontrukken,
Zie ik myn' wensch vervuld. Laat dan myne ongelukken
My overromplen, door 't verliezen van 't gebied;
Het zy zo; 'k zwerf met u. Neen, ik verlaat u niet;
'k Zal overal met u een zelfde lot verwerven.
Maar eer de Dwingland my myn Staaten zal doen derven,
Zal hy noch stroomen bloeds doorwaaden. Ja, ligt zal
De wraak des Hemels, eens bewoogen om myn' val,
My in myn waardigheid, u weér in vryheit stellen,
Hem, door zyn' bliksem, tot den afgrond nedervellen,
Of hem verteeren door 't verslindend oorlogsvuur.

Gerechte Hemel! ach! kost gy geen dag, geen uur
Myn zaak begunstigen, myn' Vyands woede toomen?

C

Waar'

34 J A C O B A V A N B E I E R E N,
Waar' ik één oogenblik zyne aankomst voorgekomen,
Ik zag myn' wensch vervult; 'k had myn' Gemaal gered'.
Straf, straf dien Wreedard, die dien toeleg my belet:
Toon u rechtvaardig, en met myn verdriet bewogen.

Myn Borsflen! die Barbaar, ontbloot van mededoogen,
Moet door geweld gefnuikt: dus word gy hem ontruk.
Hy vleit zich, dat hy my zo ver heeft onderdrukt,
Dat ik geen' bystand uit myn Staaten heb te wachten.
Die dwaaling baart hem ligt toegeevende gedachten;
Zyn staatslift stelt u, naar myn' wensch, dus weder vry.
Maar moord hy u, hy gaa, door myne razerny,
Dan nevens ons te grond! Ik zal u zo niet derven:
'k Zal u verlossen, of my wreken, en dan sterven.

B O R S S E L E N.

Wat wreed besluit! zult gy, om Borsflen uweruft...?

J A C O B A.

Ik hoor gerucht. Hy komt.

D E R D E T O O N E E L.

P H I L I P S , J A C O B A , B O R S S E L E N.

P H I L I P S .

V Orstin, is u bewust
De swoodste misdaad, die ooit Dienaar kon volvoeren?
Kan zyn gevangenis noch uw gemoed ontroeren?
Staat gy noch op uw recht, en eischt gy van myn hand
Hem, die, en u, en my misleidde; 't gansche Land,
Waar in myn gunst hem tot Regeerder heeft verkoren,
Onrusten wil? Gyzwygt. Heeft hy u niets doen hooren?

J A C O B A.

Ik weet niet of de toorn of schrik my zwygen doet.
Is dit nu de oorzaak, dat ge, in zulk een' overmoed,
Het recht der volken in myn Staaten hebt geschonden?
Is hy uw Slaaf? is hy aan uwe keur verbonden?
Betreft dit u, of uw beveelen? waar wil't heen?
Ja, 't is de waarheit; hy verzweeg my niets: & neen!
Maar

Maar staat het hem niet vry met ons in d'Echte leven?

PHILIPS.

Met u! zult ge eeuwig ons hardnekkig wederstreven?
Myn Lyfwacht!

JACOBA.

Wat zal 't zyn?

PHILIPS.

Vrees voor uw' Liefving niet.

Tegen Borsfelen.

Volghen: herdenk myn' wil, (gy weet wieu't gebied:)
Of beef voor myne wraak.

VIERDE TOONEEL.

JACOBA, PHILIPS.

PHILIPS.

't Is lang genoeg gezwegen.

Ik, om ons Maagschap, reeds te veel tot u genegen,
En hoopende dat gy uw dwaaling af zoud staan,
Gaf u den tyd om saam' hier over raad te slaan:
'k Wilde u, uit eerbied, niet beschaamen; 'k wilde zwygen.
Wat nieuw Verdrag heeft u die vryheid doen verkrygen?
Zeg, weet gy niet, dat gy u nimmer tot de Trouw,
Dan met myn' wille, moogt verbinden? Darte Vrouw!
Moet ik uw eedbreuk, zo lafhartig, dan gedoogen?
Zweeft die belofte niet geduurig voor uwe oogen?
Wroegt u 't gemoed niet? is 't geweten toegeschroeid?
Was niet gantsch Nederland met deeze zaak gemoeid?
Heeft zelfs uw Moeder u daar toe niet aangedreven,
Om dat zy zag den aard van uw wellustig leven?
Alle uwe Maagen, ja 's Lands Staaten zyn 't, die my
Hier in bevestigden, tot rust der heerschappy.
En gy tracht door dees' Echt 't gezagh my weer te ont-
rukken?

Uw nitgemergeld volk in bittere ongelukken,

36 JACOBA VAN BEIEREN,

In moord, en dollen kryg te wikklen? Heeft het niet
 Al lang genoeg gevoelt uwe onkunde in 't gebied?
 Herdenk de jaaen van Margreetaas tyd, tot heden,
 Wat Neêrland, wat uw volk heeft om dien ramp geleeden.
 Wat is 'er bloeds gestort? wat is 'er niet geroofd,
 Om dien vervloekten twist! Gausch Holland, (zonder
 hoofd,

En in zichzelf verdeeld, door Hoeksche roô Bonnetten,
 Door Kabbeljaauwschen, die den graauwen Hoed opzet-
 ten,)

Wat heeft dat niet gezocht, gejamert op dien tyd!
 'k Zag steden, tegen één, gedagvaard tot den (tryd,
 Zich tot elks ondergang, met duuren eed verbinden:
 'k Zag maagen tegen één, en vriden tegen vriden,
 In 't harnas rukken, met de wraakzucht in 't gezicht.
 De zon bewolkte, om zulk een gruweldaad, haar licht;
 Terwyl de Hemel in 't afgryfelyk menschenflachten
 Verzuchte, om 't naar geluid van Neêrlands jammerklag-
 ten.

Hoe schets ik de yslykheên des oorlogs, al dien moord
 Der burgren, onder 't puin der steden, wreed gesmoord,
 Of door het staal geslagt! die schrikkelyke wonden
 Der stervenden, 't gezicht dier opgesperde monden!
 Die naare wezens, dat zieltogend wee en ach,
 Dat door de steden klonk in dien vervloekten dag!
 De stroomen schuimden van 't rampzalig bloed dier vol-
 Het aardryk daverde, en weêrgalmde tot de wolken, (ken;
 Van 't yslyk veldgeschrei; de grond lag als bezaaid
 Van dooden, door het zwaard des oorlogs wreed gemaaid.
 Wat Sloten, Vestingen, zyn niet ter neêrgesmeeten,
 Zó dat wy naauwelyks nu hunne grondvest weeten!
 Wat Stammen niet verdelgd, met naam en al! En gy,
 Gy poogt, nu pas de vrede in uwe heerschappy
 Die droeve plaagen door 's Lands ruste wil verzoeten,
 Die snoode gruwlen, tot elks leed, weêr op te wroeten!
 Schaam u om zulk een daad, lichtvaardige Gravin!
 Die nergens meer op doelt dan op vermaak en min;
 Die

Die om den welluft, die uw ziel zo kan bekooren,
 Uw' Staat ten eenemaal wilt in zyn rampen fmooren.
 Maar 't zal u missen; ja, ik zweer, zo gy dien gloed
 Niet dooft: die trouw verbreekt, en aan uw eed voldoet,
 Dat ik myn wraak zal aan uw' Gunsteling voltrekken;
 U straffen door zyn' dood. Wil uw besluit ontdekken.

J A C O B A.

Ik staa verbaasd, verstomd, tot in de ziel ontroerd,
 Om zulk een taal, die gy zo stout als driftig voert.
 Heerszugtige, die zelf aan all' die ongelukken,
 Aan all' die rampen, die ontmenschte gruwelstukken
 Het meeste deel hebt, door uw' snooden eigenbaat!
 Hoe! wyt ge aan my al die verwoesting van den Staat?
 Ben ik daar de oorzaak af? Wie gaf my 't recht in handen?
 Ja, wie de heerschappy, en Graaflykheit der Landen?
 Zeg, was het niet uw Oom, myn Vader? Is het niet
 Zelfs met bewilliging des gantschen Staatsgeschied?
 Indien ik in 't gezach onwettig ben gedrongen,
 Waarom my dan erkend? is 't volk daar toe gedwongen?
 Neen; 'k ben met vreugd daar in ontfangen; en men wist
 Toen van geen tegenspraak: maar die vervloekte twist
 Rees weder op, toen Jan, de snoodste myner vrienden,
 Zich met van Arkel, en van Egmond ging verbinden;
 Toen was 't dat elk zyn' pligt verzaakte aan 's Lands Gravin,
 En 't smarte dien Barbaar, dat hy toen, dol van zin,
 My niet verdryven kon: ja toen, en na die dagen,
 Moest gy ook zelf, tot meer vergrooting myner plaagen,
 My drukken, onder schyn, dat u de Landvoogdy
 Betrouwd was, ik onnut voor deeze heerschappy.
 Dus waart gy zelf, met hem, al de oorzaak van dat branden,
 Van dat verwoesten, en de ontvolking myner Landen.
 Maar all' die volken, by uw tyd gesneuveld, all'
 Die Sloten, Vestingen, die gy daar bragt ten val,
 Die allen zullen u voor eeuwig 't hart doen wroegen.
 't Is waar, ik heb my naar die Vrede willen voegen.
 'k Heb dat verdrag gestemt, onlangs door ons gemaakt;
 Maar 'k heb het in myn ziel, als wetteloos, gewraakt.

Doch 'k had het heiliglyk gehouden, zo uw staatzucht
 Niet was gevolgd van een verfoeielyke baatzucht,
 Waar door gy 't onderhoud, aan my roen toegedacht,
 My hebt onthouden, ja, my tot gebrek gebragt.

Dus schond gy de eerste uw eed, vrywillig my gezwooren,
 En zoekt, door bits onthaal, my in myn' ramp te smooeren.

Stel, stel toch ééns een perk aan zulk een eigenbaat.
 Wat roofst gy, met den myne, ook myne Moeders Staat.
 Wilt gy ons allen, gy Heerszugtige! verdelgen!

Poogt dan Bourgonje-alleen gantsch Neerland in te zwel-
 Alleen te heerschen? Is die Hoogheit nooit te vreên? (gen?

Maar was ik wel verpligt myn woord te houden? Neen.

Om 't Vaderland, 't Geloof, de Vryheit, eere, en leven,
 Worden gedwongen eed met recht den schop gegeeven.

Ik was ook, door geweld en listen overmand,

Gedwongen; en ik zwoer tot nadeel van myn Land,

'k Verried myn Volk, dat, wars van uwe dwinglandyë,

Vervloekte 't lastig juk van uwe heerschappyë.

Ik mag met reden my verbinden, om myn Staat

Dus niet vervreemd te zien. Zie nu door welk een' raad

Ik werkte, om deeze Trouw te dekken voor uwe oogen,

Wyl 't my bewuft was dat gy 't nimmer zoud gedooogen,

Bestier myn landen; acht ze uw erfdeel, of uw' loon;

Maar 'k zal in eeuwigheit niet stemmen in dien hoon,

Dat gy my dwingen zult my naar uw keur te schikken.

Ik hoop van uw geweld noch op deeze oogenblikken...

PHILIPS.

Ja vlei u met die hulp; verheug u in uw' waan.

Hoe! lastert gy een' dienst, alleen voor u bestaan?

Doemt gy myn' yver? hebt ge uwe eer, uw' pligt vergeten,

Daar gy ons 't overschot der hoogheit dank moest weten;

Durft ge op een valschen, op een lasterlyken grond,

Een' eed verbreeken, diengy staafde in 't Vreëverbond?

En, daar we, ondanks den vrede, uw heir zien aangetogen,

My de oorzaak noemen van's Lands bloedige oorelogen?

Zyt gy zo listig? zo vermetel? ga, bepleit,

Blanket uw snoode drift vol onrechtvaardigheid;

Baar

Baar weêr een nieuwe twist, door uw onzinnig woelen,
Maar sidder van de straf, die 'k u zal doen gevoelen.

JACOBA.

Ik ken uw staatzucht, die, zelfs onder schyn van recht,
De onmagtige overal te snoode lage legt.

Gy waart het, toen ik wierd geprangt in Henegouwen,
Die elk in 't oor blijft, van my nimmer te betrouwen,
Die myn Gemaal, in schyn van vriendschap, zo verr'
drongt,

Dat gy het Staatsbestier hem uit de handen wrongt,
Om dus, door uw Voogdy, onsbeter te onderdrukken,
Is dit de waarheit niet? zaagt gy 't u niet gelukken?

Gaf Brabants Hartog, myn lasthartige Echtgenoot,
Myn' Staat niet in uw magt, en 't erfrecht na myn dood?
Dit was uw dienst voor my, en 'k zou my dus vergeten,
Met u het overschot dier Hoogheid dank te weten!

U, die onlangs te Gent noch lachte om myn gezucht,
Ja my noch kluisterde, ware ik het niet ontvlucht.

Neen, 'k dank den Hemel voor myn Vryheid, voor myn
Staaten,

En voor 't gezagh dat my noch ovrig is gelaten;

Niet u, die my beroofde, en reikhalst, naar 't gebied.

Ben ik meinêdig? Zeg, waar blykt dit? Laat ik niet,

Naar ons verdrag, aan u 't Stadhouderschap in handen?

'k Ontrufft u niet in uw Voogdyë op myne Landen.

Voegt my geen Medgezel in myne droefheit? Hoe!

Voegt my geen Echtgenoot, dien ik myn klgten doe?

Misgunt gy dit? Moet ik aileen die vryheit derven?

Steets eenzaam zuchten? een verdrukte Weduw sterven?

Wilt gy myn vryheit my ontrooven? Neen, myn Heer,

'k Wil huwen naar myn keur, naar de uwe niet: ik zweer,

Dat ik dit Trouwverbond met hem nooit zal ontbinden.

Doe 't geen aan u behaagt, Ik heb noch voik, en vrinden,

Die my, indien uw wrok my meerder ramps verwekt...

VYFDE TOONEEL.

LANOY, PHILIPS, JACOBA.

Wy zien de Schelde, Vorst! van koggen overdekt.
 Zy steeveneh voorwind; en, naar ik heb vernomen,
 Is't Hollandsch krygsvolk. Zy, reets rovende op de stroo-
 Slaan alles aan, en wat hen voorkomt overhoop. (men,
 Wy zien, van overal, den landman op den loop.
 Zy zullen spoedig voor des muuren....

PHILIPS.

Wil niets vreezen.

Tegen Jacoba.

Ik zie de blydschap reeds herboren op uw wezen,
 Maar 't zal u misfen.

Tegen Lanoy.

Ga, ruk alles in 't geweer;
 En, als zy landen, dat dan Rudolph herwaarts keer'.
 Myn Lyfwacht, waar is myn Gevangen? Breng hem bin-
 (nen.

*Diderik komt op het Tooneel, en treed ten eersten
 weer te rug om Borsfelen binnen te halen.*

ZESDE TOONEEL.

JACOBA, PHILIPS.

Gy meent dan door geweld, myn gunst voor hem te
 PHILIPS. (winnen,
 Of hem te ontzetten? Maar die hoop zal u vergaan.
 Neen, streel uw denkbeeld niet met zulk een' dwaazen
 waan.

Gy werkt zyn' val, zo gy, noch langer aangedreeven....

TREURSPEL. 41
ZEVENDE TOONEEL.

PHILIPS, JACOBA, BORSSELEN.

Kom hier, Trouwlooze, die uw' Vorst durit weder-
Nu, spreek. Wat 's uw besluit? Maar terg myn gramfchap

BORSSELEN. (niet.

Ik weet niet, Vorst, dat ik zo verre aan uw gebied
Verschuldigt ben, dat ik een wettige Gravinne,
Myn' pligt als Onderdaan, en 't Voorwerp myner minne
Verzaaken moet, alleen omdat gy zulks beveelt.

't Is waar, 'k heb u, myn Heer, in Hollands Staat verbeeld;
Ik was uw Dienaar in dat tydsgewricht; maar heden,
Door uw bevel beroofd van myne waardigheden,
Ben ik uw Dienaar niet; maar wel een Onderdaan
Van haare Hoogheit, die ik eeuwig voor moet staan.
Ik heb 't geluk dat ik haare oogen kan bekooren.

't Voegt niet aan my het recht der Vorsten na te spooren;
'k Volg blindlings myn geluk. Maar hoe! waar is die wet,
Die my, in myne keur, die enge paalen zet,
Dat ik van u daar toe de vryheit moet verwerven,
En nu, door dit verzuim, verdiend hebbe om te sterven?

't Is waar, het schynt voor 't oog een ongelyke min;
'k Ben voor my zelf onwaard de gunst van myn Vorstin:
Maar 't vorstlyk bloed speelt my, als 't u doet, ook in de
Iktel ook Graaven by myne afgestorven Vad'ren. (adren:
Gykent myne afkomst. Wat begeert gy dan, myn Heer?
Ik ben een Edelman. Wilt gy dat ik myne eer

En woord zal krenken, my veel meer dan 't leven waardig?
Behandel my, kan 't zyn, in deeze zaak rechtvaardig.
'k Zal u voldoen, indien 't haar Hoogheit my gebied.
Ik zoek uw gunst, myn Heer; maar door haare ongunst
niet.

Vergeef my dat ik thans uw' wil moet wederstreeven:

42 J A C O B A VAN B E I E R E N,
't Staat aan haar Hoogheit : die moet my bevelen geeven.
Maar 'k min haar eeuwig.

P H I L I P S.

Wel, bemin haar; maar ik zal,
Hartnekkige! uwen Echt verzegelen met uw' val.

Tegen Jacoba.

En gy, gy zult de vrucht dier snoode min niet plukken
Myn Wacht!

De Wacht uit.

J A C O B A.

Wat wilt ge?

P H I L I P S.

Hem uw oog, en 't licht ontrukken;
Den hoon, my aangedaan, afwassen.

J A C O B A.

Wreede! gy

Wilt hem doen sterven! Wel, volvoer uw razerny;
Maar slag my eerst. Wel aan; 'k geef u myn'boezem open.
Slaa toe. Waar wagt gy na?

B O R S S E L E N.

Mevrouw! ach! laat my hoopen
Op zulk een eer....

J A C O B A.

Neen, neen; 'k heb u daar toe gebragt.
Zou ik dit dulden?...

P H I L I P S.

Hoe! Onzinnige! veracht,
Verreed gy dus uwe eer?

B O R S S E L E N, *tegen Jacoba.*

Ik bid u, laat my sterven.
Gy kunt, door myne dood alleen, uw rust verwerven,

Tegen Philips.

Maar gy, die niets beoogt dan 't rooven van haar' Staat:
U zelf tot wreedheit dwingt om uwen eigenbaat!
Vrees voor een wroeging die uw ziel noch fel zal kuaagen.
Verdelg my: 'k zal meer roems dan gy ten grave draagen.

P H I -

PHILIPS.

Ondankbre Gunsteling... Men sloop hem flaks ter straf.

JACOBA, tegen Philips.
My ook dan, Dwingland.*Tegen de Lyfwacht.*Weg, Vloekwaardigen! Laat af.
Gy zult myn' Echtgenoot my niet uit de armen rukken.*(Hier bouwt men een trom.)*Beef, beef, Tyran! voor de u reeds dreigende ongeluk-
Herdenk 't vermogen van myn krygsvolk; denk eens, hoe
De dyk, van Alphen af, tot heel aan Leiden toe,
Met lyken was bezaait; beef weêr voor zulke tochten,
Daar Amstels Burgery zichzelf heeft dood gevochten;
Alleen om u,.....

PHILIPS.

„ ô Spyt! ... Breng hen 'in dat Vertrek;
Weer allen toegang, en, op 't leven, het gesprek
Met haar Gevolg.

JACOBA.

Wel aan: maar, eer wy 't leven derven,
Schrik.....

BORSSELEN.

'k Bid, Mevrouw! ...

PHILIPS.

Vertrek.

JACOBA.

Kom, laat ons saamen sterven.

ACHTSTE TOONEEL.

PHILIPS, RUDOLPH.

RUDOLPH.

Myn Heer, de Hoekschen zyn geland aan deezen wal;
Zy zyn als woedende; zy rukken overal
En huis en hof om verre; en, naar dees muur getogen,
Staan zy gereed....

PHI-

P H I L I P S.

ô Schande! ik, ik moet dit gedoogen?
Trouwlooze Vrouw! nu moogt gy siddren voor myn
wraak.

R U D O L P H.

Vorst, maar één woord, dan ziet ge een eind van deeze

P H I L I P S.

(zaak.

Ga, volg hen, zie haar door uw' raad noch om te zetten.
De doodschrik zal haar ligt op zyn behoud doen letten.
Druk haar den nasleep van myn gramschap in 't gemoed:
Dat zy verhinder' dat haar muitend volk dus woed!
Dat zy het vuur blusfch, tot haar wis bederf ontfteeken!
Doe my bericht. Ik ga me op die Verraders wreeken:
En zo wy hun geweld niet kunnen wederstaan,
Dan zal hy sneuven; ja, noch op dit uur vergaan.

N E G E N D E T O O N E E L.

R U D O L P H, *alleen.*

Hoe! ik hen raaden om zich naar uw' wil te schikken?
Neen, 'k styf haar opzet in dees gunstige oogenblikken;
'k Moet u misleiden. Ja, dat, op een valsch bericht,
Een Vyand sneuvel', die myn' opgang staat in 't licht!

Einde van het Derde Bedryf.

VIERDE BEDRYF.

Het Tooneel verbeeld de vorige Gallery.

EERSTE TOONEEL.

DIDERIK, *met eenige Lyfwachten naar 't Vertrek van Jacoba gaande, word gevolgt van RUDOLPH.*

Blyf, Diederik, RUDOLPH.

DIEDERIK.

Myn Heer!

RUDOLPH.

Gy zult Lanoy ontdekken

Dat hy terstond de straf aan Borsfen moet voltrekken;

Gy zult niet luistren naar de klagten der Gravin;

Noch hier, op haar bevel, vertoeven; en veel min

U doen verzellen van haar Hoogheits Edellieden.

Dit wil de Vorst dat op het spoedigst zal geschieden.

Wy zyn geen oogenblik verzekerd van dees' wal.

DIDERIK, *terwyl Rudolph vertrekt.*

Geveinsde!..... Gy alleen zyt oorzaak van zyn' val.

TWEDE TOONEEL.

DIDERIK, DE BIE, *van een' anderen kant uitkomende.*

Myn Heer, vertoef, ik bid, wil toch uw' last vertraagen.

Ach! laat my myn Vorstin eerst spreken; 'k moet het waa-

Om een' Rampzaligen te redden. Laat my toe (gen,

Dat ik dit oogenblik een nutte boodschap doe.

Daar is den Hartog ook ten hoogsten aan gelegen.

Ik zal het hart van myn Gravinne wel beweegen.

Laat ons van Borsfelen behouden.

DIDE-

46 JACOB A VAN BEIEREN,
DIDERIK.

’t Is te laat:
De Vorst, die als een leeuw op onze muuren staat,
En ’t Hoeksch geweld weêrstreeft, doch licht in ’t eind’
moet bukken,
Ducht dat men Borsfelen zal uit zyn handen rukken.
Hy riep ons; sprak, (terwyl hy blaakte in razerny,)
„ Sleep myn’ Gevangen naar den kerker. ’k Zag dat hy
Aan Rudolph iets ontdekte; en ik, hier aangekomen,
Helaas! heb, tot myn leet, dat wreed bevel vernomen.
Maar spoed u; smeek den Vorst. Misschien dat hy u hoort.
Voorkom een’ Gunsteling die ’s Hartogs woede spoort.
Dit ’s u genoeg.

DERDE TOONEEL.

Lyswachten van de kamer.

W DE BIE.
at’s dit! kon ik dit ooit verwachten?
Verraad hy ons? zou hy naar Borsfens levon trachten?
Hy is de Gunsteling die ’t oor des Hartogs heeft.
Het is gedaan. Wat raad? Wat doe ik? Ach! hoe beeft
My’t angstig harte! Neen, hier zal geen smekken baaten.
Rampzalige Vorstin, van elk veracht, verlaaten!
Hoe spreek ik u? Wie zal dien ramp u doen verstaan?
Wie u...? Wat ’s dit?... *Hier hoort men gerucht.*

VIERDE TOONEEL.

Jacoba tegen Borsfelen en Diderik uitdringende.

JACOB A, BORSSELEN, DIDERIK, ADA,
DE BIE. *Lyswachten.*

N JACOB A, tegen Diderik.
Neen, neen; ik wil met hem vergaan.

Men

M Z T R E U R S P E L. 47

Men wederhoud my niet; men zal my niet bedriegen:
Ik zal eer in myn' dood, en door uw spietsen vliegen.

BORSSELEN.

Vorstin! wat zal dit zyn? Ik bid het u, tree in....

JACOBA, tegen Diderik.

Te rug. Schend gy 't ontzacht, dat gy aan een Vorstin
Verschuldigt zyt?...

DIDERIK, te rug gaande.

Mevrouw, wy volgen het behaagen

Des Hartogs.

JACOBA.

Wil my 't staal eerst door den boezem jaagen.

BORSSELEN, tegen Diderik.

Vertoef een weinig.

DE BIE.

Ach! Mevrouw! het is gedaant;

Men sleept hem naar de dood. Denk wat u is geraen.

JACOBA.

Wat zegt gy? Ach! wilt toch den Vorst om uitstel smeeken.

Tegen BorsseLEN.

(ken.

Neen, stoor my niet: ik wil, ik moet dien Wreeden spreek.

Vlieg heen, de Bie; ga, bied hem alles aan; zeg vry,

Dat ik my zelf, ja myn geheele Heerschappy

Wil offren, om 't behoud van zulk een dierbaar leven.

V Y F D E T O O N E E L.

BORSSELEN, JACOBA, DIDERIK, ADA.

Lyswachten.

A BORSSELEN, tegen de Bie, welke vertrekt.

Ach! blyf, de Bie. Tegen Jacoba.

Vorstin! waar word gy toe gedreven?

Neen; ik duld in eenwigheid die Staatsverwisting niet.

Gy u berooven van uwe achting, uw Gebied?

My, tot zo duur een' prys, van dit geweld bevryden?

Ik bid, vergeef het my; ik zal dit nimmer lyden,

Dat

48 J A C O B A V A N B E I E R E N,
Dat gy een zaak volvoert, die my tot oneer...

J A C O B A.

Ach!

Verzaakt gy dan uw liefde? Is 't dan om myn gezach,
Dat gy my mint? Waar heen, rampzaligste aller Vrouwen!
Zie daar uwe ydle hoop! Kon ik dit ooit vertrouwen?

B O R S S E L E N.

Ach! zulk een taal verzwaart myn doodlyk zielsverdriet.
Ik zweer dat ik u min, niet doel op uw gebied;
Myn liefde is ongeveinsd; Ja, zo een ander minne,
Aan my een Keizerryk opofferde, ach! Vorstinne!
'k Versmaadde deze gift, hoe gloerieryk geschat,
Alleen om uwe deugd, offchoon gy niets bezat;
Maar zultge om myn bezit uw Staat, uw hoogheid derven?
Behoeftig leven, en voortaan als balling zwerven?
Neen, neen, Mevrouw: want schoon ik dit wil ondergaan,
Gy, gy zyt een Vorstin; ik ben een Onderdaan.
Denk wat verschil! zoud gy, van elk verächt, verlaaten...?
Is's Hemels naam! ik bid, behouw uw Volk en Staaten;
Toon u grootmoedig. 'k Wil, hoe fel de laster woed',
Doen blyken, dat ik niet onwaard was voor uw bloed.
Ja, zulk een dood zal my ten top van glorie beuren.

J A C O B A.

Ik laat in eeuwigheit u zoo niet van myn scheuren.

B O R S S E L E N.

Het moet geschiën.

J A C O B A.

Helaas!

B O R S S E L E N.

Verwin uw zielsverdriet.

De Bie zal licht den Vorst....

D I D E R I K.

Haar Hoogheit dwinge ons niet
't Ontzag te schenden! Denk, wy zyn hier Onderdaanen.

J A C O B A.

ô Onmeêdoogende! zo kunnen dan de traanen
Van een Vorstin u niet beweegen? Welk een slag!

Waar

Waar blyft de Bie? Waar is de Hartog? Ada, ach!
Red my nu niemand uit dees doodlyke ongelukken. . .

Tegen Borsfelen, heim omhelzende.

Moet ik u dan, ter dood, naar't moordtooneel zien rukken?
Vervloekte wreedheit!

BORSSELEN.

'k Bid ....

JACOBA.

Wat deerlyk lot! wat smart!

Myn Borsfelen! ...

BORSSELEN.

Vorstin, hoe pynigt gy myn hart!

Hoor toch myn smeeken; draag dit ongeval grootmoedig;
Maak uw' van Borsflen niet ten uiterste rampspoedig.
Weerhouw uw tranen: 't is licht ydel dat gy treurt:
Hoop noch; maar zo 't geweld my eeuwig van u scheurt,
Denk dan niet meer om my; ja poog my niet te wreken:
Blufch, blufch het wraakvuur dat uw' boezem mogt ont-
steken.

Ach! hoor my, of dees beê de laatste ware. Ik stel
Myn ziel hier op gerust. Vaar wel, Vorstin! vaar wel.

JACOBA.

Myn waarde Borsflen! Ach!

Zy zwymt in de armen van Borsfelen.

BORSSELEN.

ô Hemel! alle krachten

Begeeven haar: zy zwymt, en finoort in hare klagten.

Ach! Ada! red haar; dryf de wanhoop uit haar' zinn.

Vaar wel in eeuwigheit, rampzalige Vorstin!

Z E S D E T O O N E E L.

JACOBA, ADA, *Lyfwachten buiten de deur.*

H

ADA.

helaas! zy sterft. ô Ramp! ô doodelyke slagen!

Hoe zal gantsch Nederland van deeze wreedheit waagen!

Maar...

D

J A

JACOBA, *zich allengs herstellende.*

Ach! . . . Myn Borsfelen! . . . Wat's dit? Hy is hier niet!

ô Wreede Hemel! ach! wat jammerlyk verdriet!
Is hy reets heen? Moet hy, myne Ada! moet hy sterven?
Kan ik geen uitstel by den Dwingeland verwerven?
Is my het Huwelyk dan eeuwig tot een straf?
Myne Ada! maal my all' myne ongelukken af,
En wat rampzalig lot my eeuwig onderdrukte;
Ofeens 't gezicht dier finart my 't levenslicht ontrukte!
Schets my het wreed verlies van d'eersten Echtgenoot,
Van myn' Dauphin, die door vergif zyne oogen floot:
Maal my den tweeden, doch als de oorzaak van myn plaagen,

Die, door zyn lafheit, my noch tot dit uur doet klaagen;
Diën Jan van Brabant, dien verachtelyken Slaaf
Van myn Tyrannen, en onwaard de naam van Graaf:
Schets my den derden, die, door Romens Bangedwongen,
Ook, tot myn wreed verdriet, is uit myn' arm gewrongen,
Dien waarden Humphried! . . . Maar gy zwygt! Ach! klaag met my,

Om Borsfelen, door wiens dood ik duizend dooden ly.
Myn waarde Borsfelen! gy, de elendigste van allen,
Gy zyt, alleen door my, in uw verderf gevallen;
Gy zyt onschuldig; ik ben de oorzaak van uw' dood;
Nadien ik zelf u koos tot mynen Echtgenoot.
Myne Ada! ziet gy noch den Dwingeland niet? . . . Kan 't wezen?

Zou hy zo groot een gift versmaaden?

A D A.

Staak uw vreezen.
Zyn Heerschezucht heeft zich lang met dat bezit geveleid.
Stel u geruft; de straf voor uw Gemaal bereid,
Is enkel list, om u uw' Staat geheel te ontrukken.
Kent gy den Vorst niet? Denk op all' die ongelukken
Door u geleden; denk hoe listig hy u drong,
Toen hy u 't erfrecht en de Landvoogdy ontwong.

Maax

TREURSPEL.

51

Maar, zult ge uw Landen zo lafhartig overdraagen?

JACOBA.

Hoe! ik? Neen, 'k zal veelêr my wreken, alles waagen.

ADA.

Hebt gy de Bie niet met dien haatelyken last

Verzonden? Zult gy nu...?

JACOBA.

De schrik heeft my verrascht.

Wat zou, wat kon ik doen? Ik moest daar toe besluiten.

Myn Ada! moest ik dan dien droeven slag niet stuiten?

Moest ik myn' Echtgenoot niet redden? Welk een spyt!

'k Moet sneeken, daar de wraak my door den boezem ryt:

Daar ik van woede gloei. Ach! welk een deerlyk minnen!

Laat ons noch veinzen; ja, laat ons zien tyd te winnen.

Ik moet belooven 't geen ik nimmer toe zal staan.

Vergeef 't my, Hemel! 'k zal.....

ADA.

Daar komt de Hartog aan.

Verberg uw' toorn, Mevrouw.

JACOBA.

Kom, laat ons hem ontmoeten.

ZEVENDE TOONEEL.

PHILIPS, DE BIE, RUDOLPH, JACOBA,

ADA. *Lyfwachten buiten de deur.*

V PHILIPS, *in 't uitkomen, tegen Rudolph.*
 lieg heen; volg myn bevel.

JACOBA.

Ik sterf voor uwe voeten,

Myn Heer, indien ge my myn' Borslen, myn' Gemaal

In uwen toorn ontrukkt. Ach! laat myn jammertaal,

Dees droeve zuchten, u het hart gevoelig treffen!

Herroep dat wreed bevel. Helas! wil toch beseffen

Wat my Rampzalige te wachten staat, indien

Uw felle gramfchap niet wil op myn tranen zien.

D 2

Of

52 J A C O B A V A N B E I E R E N,
Of is hy reets geweest? Myn Heer! ach! wil toch spreken?
Wat zegt gy? Zie my aan; hoor een Vorstinne smeeken.

P H I L I P S.

Rys op: ik wil die taal noch die verneeding niet.
Denk op uw Hoogheit; denk wat u uw plicht gebied.
Ondankbre! zult gy noch zo veele lyfsgevaaren
Aan my berokknen? my zo groot een' onrust baaren?
My zulk een oorlogsmagt hier schenden op den hals?
Zult gy ons eeuwig zyn een bron des ongevals?
Gy waart verheugd; gy docht, ja dreigde my te plaagen.
Maar dank den Hemel dat uw Volk is afgeslagen;
't Is Borsfelens geluk: dies wil u noch beraên.
Blyft gy hartnekkig, 't is met hem dit uur gedaan.
Ik heb zyn straf, hem in dit oogenblik beschooren,
Eén uur noch opgeschort. Spreek. Wat wilt ge ons doen
hooren?

Maar denk, schoon hy noch leev', het is alleen voor my;
Hy is reets dood voor u.

J A C O B A.

Eisch uit myn Heerschappy,
Wat Staat, wat Graaflykheit aan u kan vergenoegen:
'k Zal, zo veel mooglyk is, my naar uw' wille voegen.
Kies Henegouwen, ja kies Zeeland: staa my toe
Dat ik met Borsfelen myn dagen slyt!

P H I L I P S.

Wel hoe!

Wat zoude ik kiezen, daar 't my all' te beurt moet vallen?
Neen, 'k wil voor deeze Trouw't geheel, of niets met allen.
Zulk een verdeling gaf de tweespalt nieuwen voet.

J A C O B A.

Hoe! alles? Hebt gy dan geene achtung voor uw Bloed?
Zoudge in uw Maagtschap die lachhartigheit gedoogen?
Die schande dulden? .... Maar gy zwygt, en wend uwe
Zyt gy zo wreed? (oogen!

P H I L I P S.

Neen, neen, ik dwing u niet, Vorstin;
Ik wil uw' afstand niet; maar ik vervloek een min

Die

Die 't Land beroeren zal; ik moet dat twistvuur stuiten.
 Gy moet of tot het een, of 't ander, nu besluiten.
 Ik wil niet dat uw Min 't gezach myn hand ontwing',
 Of dat een Dienaar naar myn Heerschappyë ding'.
 Zie van hem af, of wil hem, voor 't gezach, verkiezen.
 Ik wil myn erfrecht om een' Gunstling niet verliezen.

JACOBA.

Ik zal besluiten: maar laat my eerst, op myn woord,
 Myn Volk ....

A C H T S T E T O O N E E L.

DIDERIK, PHILIPS, JACOBA, DE BIE,
 ADA. *Lyfwachten buiten de deur.*

DIDERIK.

Graaf Frederik, genaderd aan de Poort,
 Verzoekt om vrygelei, en wenscht den Vorst te spreken.

PHILIPS.

Wel aan, men hoor hem.

Tegen Jacoba.

Dit 's voor u een gunstig teeken.

Ontfang hem; zend dat volk, dat tegen eed en pligt,
 Zo roekloos my bespringt, terstond uit myn gezicht.
 'k Wil niet gedwongen zyn, en zal eer alles waagen.
 Laat dit een proef zyn, dat ge in 't eind my wilt behaagen.
 Ga, spreek hem: 'k wil niet eer hem hier ten antwoord
 Wil, mer uwe Eedlen, op 's Lands afftand u beraên. (staan.

Tegen de Bie.

Tegen Jacoba.

Lei uw Vorstin. Wilt gy uw Borsslens heil betrachten,
 Beraad u korr. Ik zal u weder hier verwachten.

Gy zult voldoen, Mevrouw, aan 't geengy hebt beloofd;
 U van 't gezach ontslaan, of hem zien zonder hoofd.

Hy geeft een teeken aan de Lyfwacht, om haar te volgen.

54 JACOB A VAN BEIERE N,
NEG ENDE TOONEEL.

WELK een geluk ! ik zal dien dag dan noch beleeven,
Dat ik gantsch Nederland, alleen, de wet zal geeven?

TIENDE TOONEEL.

PHILIPS, RUDOLPH,

MYN Vorst ! het is te laat ; hoe zeer ik heb gespoed...
RUDOLPH.
PHILIPS.

Wat zegt gy !..... Ach !

RUDOLPH.

Gy schrikt ! Zal niet dit weinig bloed
U, ja uw gantschen Staat, een wenschlyk heil verschaffen?
Berouwt het u, dat gy uw' Vyand hebt doen straffen?
Wilt gy u zelve door zachtmoedigheid verraên?
Kan 't wezen ?

PHILIPS.

Hemel !

RUDOLPH.

Vorst !.....

PHILIPS.

Ach ! wat heb ik bestaan ?

'k Vervloek myn' toorn: die daad zal my voor eeuwig rouwen.

Daar legt myn hoop ! Wie zal myn woorden meer betrouwen.
Zou 't waarheit zyn ? (wen ?

RUDOLPH.

Lanoy, mismoedig, en bedeesd,
Trad my te moet, en sprak : „ Ach ! Borsflen is geweest.
Ik achte onnoodig, Vorst, uw' last, om hem te spaaren,
Wyl die reets was verricht, den Slotvoogd te openbaaren.

PHI-

P H I L I P S.

Hoe kan zulks mooglyk zyn? hoe kan die wreede last
 Zo spoedig zyn volvoerd? Helaas! ik ben verrascht.
 Ach! waar' men altoos voor het heil des Staats zo vaardig!

R U D O L P H.

Vorst, wierd hy uwe gunst door uitstel niet onwaardig?
 Was 't niet uw wil? Moest hy dan aarzlen in zyn' pligt.

P H I L I P S.

Ik zie te spade wat myn gramfchap heeft verricht.
 Myn ziel, die voor dien slag inwendig fcheen te beeven,
 Is al te driftig tot dat wreed besluit gedreeven:
 'k Had hem gefpaart, had ik naar myn gemoed gehoord.
 Maar gy, gy hebt my tot die woeftheit aangefpoort;
 Gy wryft die vlek my aan, die mynen naam zal finetten.
 Zal all' de waereld op dat fhood gedrag niet letten?
 't Is waar, hy heeft my door hardnekkigheid misdaan:
 Maar denk met my, wat kan de liefde niet beftaan?
 Wy zelf, wy hebben ook haar krachten ondervonden:
 Wy weten, hoe de ziel is aan die drift gebonden.
 Hy was ftraffchuldig, maar zo groot een ftraf niet waard;
 Zyn leven kon daarom door my wel zyn gefpaard;
 Ik kon zyn vryheit, voor die misdaad hem doen derven.
 Maar wat verkryg ik nu? wat win ik door zyn fterven?
 Ik, die, ligt deezen dag, een eind' zag van 't geweld,
 Myn' wensfch vervuld, die ik my zelf had voorgesteld;
 Ik, die my heden ligt tot Hollands Graaf zag kiezen,
 Moet alles, door zyn' dood, en uwen raad, verliezen.
 Was 't dit alleen! maar 'k zie een' felontftooken brand
 Van 't haatlyk oorlogsvuur door 't gansche Nederland
 Weer woeden, in een reeks van nieuwe gruwlykheden.
 Wat raad? Hoe stelik 't hart van 's Lands Gravin te vreden?
 Hoe 't muitend volk? Ja, hoe my zelve? 'k Ducht, men zal
 Dees' dag noch meester zyn van deezen zwakken wal.
 Hoe weer ik dit? Nu spreek: hebt gy nu niets te raaden?

R U D O L P H, *hem te voet vallende.*

Straf my, ô Vorst! indien ik immer door myn daaden,
 Of door myn woorden, u met opzet heb misleid.

36 JACOB A VAN BEIEREN,
Ik bid u, hoor my, eer ik, door uw grimmigheid....

PHILIPS.

Rys op; ik staa 't u toe.

RUDOLPH.

Vorst, zult gy die verwoedheit
Van deeze Muters noch bedekken door uw goedheit?
Zult gy onschuldigen wat wy in drift bestaan,
Dan zie ik nergens straf op gruwzaame euveldaên.
Welk een verwoesting zal uw' Staat dan niet beroeren!
Gy klaagt my, dat gy thans uw oogmerk kost volvoeren,
Doch dat van Borsflens dood alleen u dit belet.
Maar 'k zie met meerder recht uw pooging voortgezet.
Haar Hoogheit tast u aan, ondanks verbond, en eeden.
Straf haar; vervolg, verwin all' de overige Steden.
Nu hebt gy recht om haar te ontzetten van 't gezach:
Gy hebt de magt, en zult noch op dees' eigen dag
Uw Volk zien aangerukt. Of zou de Vorst wel beeven
Voor 't klaagen eener Vrouw? Wel, vlei haar met het leven
Van haren Echtgenoot, en meld niets van zyn' val.
Hoorook den Graaf; en wylge uw hulp voor deezen wal
Elk oogenblik verwacht, zie een verdrag te treffen;
Zie tyd te winnen, om u dus van hem te ontheffen.
De meeste Steden zyn in uw belang gebragt.
Denk dit, myn Heer; en vrees geen saamgeraapte magt.
Volg mynen raad: maar 'k bid, hebbe ik te vry gespro-

PHILIPS.

(ken..)

Het is genoeg. Ja; wyl myn toeleg is verbroken,
Moet ik uw' raad voldoen: ik moet in dit geval
Myne eer bewaaren, schoon 't my eeuwig wroegen zal:
Ik moet, eer door geweld iets meer werde ondernomen,
Door dreigen.....

RUDOLPH.

Vorst! ik zie haar Hoogheit nader komen.

E L F D E T O O N E E L.

FREDERIK, JACOBA, PHILIPS, DE BIE,
RUDOLPH, ADA. *Lyfwachten buiten de deur.*

Myn Heer, ... FEEDERIK.

PHILIPS.

Hou op. Durft gy, ontaard van eer en plicht,
My, met een muitend volk, verfchynen voor 't gezicht?
En daar 't u, welk een fchande! als Leidsman heeft ver-
koren,

'sLands ruft, door dit geweld, ondanks de Vreê, te stooren?
Denk wien gy tergt, denk, Graaf, wat of uw drift beftaat,
Vreeft gy niet voor de ftraf? het loon dier euveldaad?
Indien ik handlen zou, naar 't voorbeeld my gegeven,
Myn woord verbrak, gy zaagt hier 't einde van uw leven.

'k Zie u als Vyand aan, maar gaf myn woord, en zal
Het ook geftrand doen in 't verhoeden van uw' val.

'k Dacht nooit dat Frederik zo stout, slechts om 't belangen
Van een' Doemwaardigen, den oorlog aan zoud vangen.
Ik kende u, naar my dacht, te vreedzaam van gemoed;
Ja als myn' Vriend, niet als een' Vyand, die verwoed
De Hoogheit van een' Vorft zo lafterlyk durft fchenden.
Ik zeg, trek af met die ontrouwe legerbenden;

Of 'k zweer, dat ik, fchoon nu gedwongen door geweld,
U zal verdelgen, met dien hoop die u verzeld.

Wilt gy een' Dienaar, die zich tegen my durft zetten,
Myn hand ontrukken? 'k zal dien aanflag wel beletten.
Gy hoort myn' wil. Ga, doe de muiters dit verftaan.

'k Meen, zonder dit, met u geen handling aan te gaan.

FREDERIK.

Ik ftaa verbaaft, myn Heer, dat gy, op los vermoeden,
My kunt befchuldigen van hier den twift te voeden.

58 J A C O B A VAN B E I E R E N ,

Gy zyt te driftig, of ik ben hier valsch beicht.
Ik, kundig van een zaak van zulk een groot gewigt,
Deed alles, om 't gevolg dier woestheit in te toomen;
Maar, naauwlyks met het heir voor deeze muur gekomen,
En daar verftendigt hoe haar Hoogheit was verrascht,
Was 't all' om niet; elk stoof, ondanks myn zorg, en last,
Naar deeze Vesting. (Gy, gy kent dit Volk in 't muiten,
Dat als een hollend ros, onmooglyk is te stuiten.)
'k Deed alles, om 't geweld, en d'aanval af te raën:
Maar 't was vergeefs, voor dat het stormen was bestaan.
'Toen hield ik hen 't gevolg van deeze drift voor oogen:
'k Heb hen betengelt, en zo verre reets bewoogen,
Dat ik gelaft ben met een voorstel van verdrag;
Indien.....

PHILIPS.

Wat voorstel? Zwyg. Zoude ik myn hoog gezag
Door hen zien schenden?

FREDERIK.

Vorst, laat my myn' last ontdekken.
Dit woedend Volk zal niet van deeze muuren trekken,
't En zy gy hen voldoet. Denk, van wat groot gewigt,
Wat nasleep.....

PHILIPS.

Neen, myn Heer. Hoe! tegen eed en pligt,
My wetten geeven!...

JACOBA.

Ach! is alles dan verlooren?

PHILIPS.

Dat zy vertrekken! 'k volg; 'k zal aan myn hof u hooren.

FREDERIK.

Vorst! laat my keeren met een onderling verdrag.
Want wees verzekert dat dit heir noch deezen dag,
Zo dra ik vrugteloos gekeert ben uit dees wallen,
Met meer geweld, op deeze uw Vesting aan zal vallen.
Hoor my, bedwing uw roorn, herdenk, eer 't oorlogsvuur..

PHILIPS.

Ik aan hunn' wil voldoen? Al zoude ik, op dit uur,
Hier

Hier alles door 't geweld zien 't onderst boven keeren,
 Zo laat ik my niet door die Muiters overheeren.
 Doe hen vertrekken. U, Mevrouw, het staat u vry
 Om hen te volgen.

JACOBA.

Ach! is dit uw gunst, die gy

Beloofde? ....

PHILIPS.

'k Heb daar op my nader nu beraaden.
 Vernog my; wil myn' toorn niet verder op u laaden:
 Ga; noop 't oproerig Volk te keeren tot zyn' pligt.

JACOBA.

Ach! breng my myn' Gemaal eerst weder voor 't gezicht.
 Dan zal ik.....

PHILIPS.

Graaf, vertrek.

FREDERIK.

Wel aan, ik zal vertrekken;
 Maar 'k moet, ondanks uw' toorn, myn' last aan u ont-
 dekken;

'k Eisch voor haar Hoogheit, dat gy stemt in hare trouw;
 'k Eisch Borsflen, uit den naam der Eedlen; wy! Mevrouw,
 Voor deeze gunst, een deel des Lands zal overdraagen.
 Verklaar rond uit, of u dit voorstel kan behaagen.

'k Blyf borg voor deeze gift, zo uit haar Hoogheits naam,
 Als die van 't heir. Verkiez, myn Heer; belet een blaam
 Die all' uw' roem bezwalkt; stel Borsflen uit zyn banden.
 'k Durf, tot verkryging van deeze aangeboden Landen,
 Aan u verzeekren....

PHILIPS.

Wat verzeekring geeft ge aan my?

De Staaten moeten die verzeekring doen, niet gy.
 Word 's Lands aloud gezach, en vryheit dus vertreedn?
 Verbeelden Muiters van een deel ontrouwe Steden
 Nu hier's Lands Staaten? waar voert hen de drift niet heen?
 Maar 'k zal 't niet dulden. Ga, myn Heer; ik heb uw reën
 Gehoort, en gy de myne. U voegt hen dit te ontdekken.
 Maar

60 J A C O B A V A N B E I E R E N,
Maar 'k zweer, dat ik myn wraak noch zal dit uur voltrek-
Op myn' Gevangen, zo gy niet dees muur verlaat. (ken
Ik weet dien oproer, 'k weet dat twistvuur in den Staat
Te dempen.....

J A C O B A.

Kan geen raad uw bittre gramschap stuiten?

P H I L I P S.

Dat zy my smeeken om genade, voor dit muiten.
Ik wil de Hoofden, die 't oproerig Volk gebien,
Voor myne voeten, aan myn hof vernederd zien.
Daar zal ik hooren wat aan my is voor te draagen;
Ja, daar besluiten, op het geen my kan behaagen,
En of ik dit geweld, op 't nederig berouw,
Hen zal vergeeven, door het toestaan van uw Trouw.
Hy luistert Rudolph iets in, en vervolgt tegen Frederik.
Gy kunt, zo 't u behaagt, my uw besluit doen hooren.

F R E D E R I K, *willende vertrekken.*

Dat zal het Leger doen.

J A C O B A, *hem tegenhoudende, terwyl zy tot Philips spreekt.*

Stopt gy dus wreed uwe ooren?

P H I L I P S, *tegen Frederik.*

Wel, 'k zal 't verwachten. Ga.....

J A C O B A.

Ach! hoor hem. Met wat schyn

Zal hy.....

P H I L I P S, *vertrekkende.*

Neen; niet, voor 't Heir van deezen muur zal zyn.

R U D O L P H, *tegen Frederik.*

Myn Heer, 'k zal aan de Poort tot uwen dienst vertoeven.

F R E D E R I K.

Ik ken uw' dienst, doch zal vooreerst dien niet behoeven.

T W A A L F D E T O O N E E L.

JACOBA, FREDERIK, DE BIE, ADA.

Lyfwachten buiten de deur.

Mevrouw! wat raad in zulk een onverhoopt geval?

JACOBA.

Helaas! voer, op zyn' wil, het Heir van deezen wal:
Laat ons al doen, myn Heer, wat tot den vreëkan strekken.

FREDERIK.

Het is met Borsflen uit, indien wy nu vertrekken.
De Hartog veinst, en vreeft, en zoekt uw magt te ontgaan;
Hy's onvermogend; ja hy kan ons niet weërstaan.
Laat noch een' aanval....

JACOBA.

Ach! die kost myn Ega't leven.
Nee, laat myn Volk zich niet in meer gevaars begeven;
Maak dat het zich verzoen' met myn' Tyran! laat my
Hier hopen op het eind van zyne razerny;
Zie't onweër, 't geen u dreigt, van uwen hals te wenden.
'k Zal hier met myn' Gemaal myn droeve rampen enden.
Ga, Frederik.

FREDERIK.

Hou moed; kom, gaan we in uw Vertrek.
't Is noodig dat ik u noch ééne zaak ondekk'.
Men spoede, om't heil van't Volk, en u, en Borsflens leven,
Ten stryde; of vange iets aan 't geen 't Land weër rust zal
geeven.

Einde van het Vierde Bedryf.

62 J A C O B A V A N B E I E R E N,
V Y F D E B E D R Y F.

Het Tooneel verbeeld een Hofzaal.

E E R S T E T O O N E E L.

V PHILIPS, *alleen, aan een Tafel zittende.*
ervloekte toorn! die ons 't verstand beroert,
Den vlotten wil tot euveldaen vervoert,
Onze oogen blind, en dooft het licht der reden,
Gy baart niet dan elende en gruwlykheden.
Tyran der ziel, gy, die haar rust verstoort,
Den Geest verteert, het lichaam plaagt en moord,
Doet noch de vrucht van uwen raad beschouwen,
Om, ons ten straf, die daad te doen berouwen.

Rampzalig lot! dat meest de Vorsten drukt!
Wy, schoon gevreesd, schoon alles voor ons bukt,
Zyn zo verlaafd aan 't woeden onzer driften,
Dat wy het goed van 't kwaad niet kunnen schiften;
En, daar ons oog een Koninkryk doorziet,
Zien wy, helaas! het licht der waarheit niet.

ô Hartog Philips! denk wat u staat te wachten:
Wat wint gy nu met deeze onnutte klagten?
Gy hebt u zelf te schandelyk verraen.
Zou die Vorstin zich van 't gezag ontslaan?
Neen, vlei u niet: zy zal, nu fel aan 't woeden,
Zich voor den strik, voor uwe laagen hoeden;
Zy zal wel haast, door klaagen, door geweên,
Het muitziek volk weêr helpen op de been,
Het Oorlogszwaart weêr rukken uit de scheede:
'k Zie hoe de twist, by 't vluchten van de Vrede,
Het wrokkend hart der Onderdanen splitst;
Hen tegen één, tot 's Lands verwoesting, hitst;
En 't Staatsgebouw doet op zyn' grondslag beven,
'k Zie, om myn' toorn, ontelbre volken sneven.
De Helse vrucht van een' vervloekten raad!

Ik zie my zelf, als de oorzaak van dit kwaad,
 Beschimpt, verächt, my van de Heerschappyë,
 En't hoog gezach van Hollands Landvoogdyë
 Beroofd; ja myn Geslacht daar van ontzet;
 En die Vorstin, als zy zich heeft gered,
 Zich, door een' echt, gerechte wraak verschaffen,
 Om dit geweld tot aan myn dood te straffen;
 Ja mynen naam, na zo veel leed en druk,
 Alleen bekend door zulk een ongeluk,

T W E E D E T O O N E E L.

P H I L I P S, R U D O L P H.

V orst, 'k heb uw' last volvoert. Zal u hun komst behaa-
 R U D O L P H.
 P H I L I P S. (gen?
 Waar is haar Hoogheit?

R U D O L P H.
 Ze is weemoedig, en verslagen
 Na 't afscheit van den Graaf, in haar Vertrek gegaan.

P H I L I P S.
 Doe hen verschynen., Ach! wat heeft myn drift bestaan!

D E R D E T O O N E E L.

P H I L I P S, F R E D E R I K, D E B I E, R U D O L P H.
Wagten buiten de deur.

M yn Heer, ik word geperst, om, eer we u zien vertrek-
 P H I L I P S. (ken
 Een zaak, die myn gemoed veel wroeging baart, te ontdek-
 ken:

'k Had u die reeds gezegt; maar 't byzyn der Vorstin
 Weerhield my. 'k Wil haar geest, schoon ik daar meê niets
 En zy myn' haat verdient, in dit geval niet tergen. (win,
 Ik kan dit langer voor uwe ooren niet verbergen,

Wyl

Wyl ik in deeze zaak uw' raad, en hulp begeer.
Van Borflen is gestraft; 't is uit; hy leeft niet meer.

Gy schrikt! Dus trof 't my ook. Maar wyl hy myn
genade,

Zelfs tot in 't uiterste uur, hardnekkiglyk versmadde:
Heb ik, in mynen toorn, het leven hem ontzegt:
'k Heb hem doen straffen, in het uur van ons gevecht.
Maar 'k zie myn' mislag: dog, terwyl 't dus is gelegen,
Begeer ik, dat gy hier wilt ryplyk overweegen,
Wat tot myn rust, en 's Lands belangen dient betracht.

FREDERIK.

Ik beef, op dit verhaal. Myn Heer! 'k zie u gebragt
In een belemring, die u duizende gevaaren,
En duizend klagten, na dit uur noch zullen baaren.
Hoelhy om hals, myn Heer? Kan zulks wel waarheit zyn?
Waart gy zo wreed? helaas! met welk een taal, of schyn,
Zal ik 't oproerig Volk, ja hoe haar Hoogheit stillen?
Hoe zal zy woeden!... Maar laat ons geen tyd verspillen
Met ydel naberouw. Het is gedaan; ik zal
Den Boode strekken, van dit doodelyk geval.
Men moet haar grimmigheit nu stillen; en haar klagten,
Zo veel ons mooglyk is, door goed onthaal verzagten.
Schenk haar uw vriendschap; 'k bid, weêrspreek haar
droefheit niet;

Vlei een Vorstin, die u met haatlyke oogen ziet,
Eer, door haar wraak, 's Lands ramp noch werd' vermenig-

PHILIPS. (vuldigd.)

Wel, 'k wacht haar hier. Ga, toon wat zy my is verschul-

digt;

Droog gy haar traanen; 'k vind myn' geest genoeg beroerd.

Tegen Rudolph, terwyl hy zich weder nederzet.

Waar heeft de gramfchap, waar uw raad my toe vervoert!

T R E U R S P E L. 65
V I E R D E T O O N E E L.

PHILIPS, RUDOLPH, DE BIE.

Verrader! DE BIE, *op Rudolph ziende.*

RUDOLPH.

Vorst, 't waar nut haar Hoogheit niet te hooren.

DE BIE.

't Waar nut geweest, den Vorst daar toe niet aan te spooren.

RUDOLPH.

Zo was 't, indien ik zulk een' uitflag had verwacht.

DE BIE.

Een die voorzichtig is neemt ook 't gevolg in acht.

RUDOLPH.

Ik heb geraden 't geen het best scheen in myn oordeel.

DE BIE.

Zois 't, doch meêr uit haat, uit afgunst, en om voordeel.

RUDOLPH.

Wat zegt gy? Hoe! my dunkt, gy draaftal vry wathoog.

DE BIE.

Ik spreek de waarheid, die u haatlyk is in 't oog.

PHILIPS, *opstaande, tegen Rudolph.*

Hy oordeelt recht. Ja, gy alleen hebt my gedrongen,

En my, als door geweld, dit wreed bevel ontwongen:

Ik ben door uwen raad, eer ik het wist, verrast.

DE BIE.

Uw raad aan myn Gravin; 't verdubben van den last

Aan Diderik, om myn' Vriend uit ons gezicht te rukken;

Geen tyd te gunnen om zyn zielzucht uit te drukken,

Zo srydig met de hulp haar Hoogheit toegezeit,

Toont hoe ge 't op 't leven van dien Held hebt toegelegr.

PHILIPS.

Wat hoor ik! zoekt gy ook myn' Staaten te beroeren?

Was niet myn last de straf niet spoedig uit te voeren,

Of hem de doodschrik weêr mogt noopen tot zyn' pligt?

E.

- Spreek

66 JACOB A VAN BEIEREN,
Spreek, heb ge iet anders dan dit hoog bevel verricht?

RUDOLPH.

Myn Vorst.... gy weet.... 't gevaar.

DE BIE.

Ach! hy waar' noch in 't leven,
Myn Heer, zo dit bevel ware aan Lanoy gegeven.
Neen; hy, gedrongen door den last, hem aangebragt,
Heeft zonder uitstel dien Rampzaligen geslagt.

PHILIPS.

Ontrouweluw vrees, dat hy myn gunst weêr mogt verwer-
ven,

Wrocht in uw ziel dien haat; deed hem ontydig sterven;
Daar't u, naar úwen pligt, als Raadsman had gepast,
Te wikken dit gevolg, te dralen met dien last,
Hebt gy veel eer myn drift gewikkelt in uw staatzucht,
Myn glorie stout gewaagt voor uw vervloekte baatzucht,
Uw sage en lasse ziel met Borslens ampt gestreelt,
Uw eed en eer verzaakt, met myn bevel gespeelt. (den.
Vlucht fluks uit myn gezicht; 'k zal u myn wil doen mel-

RUDOLPH.

Ach! Vorst! ik bid...

PHILIPS.

Myn Wacht!

Lyswacht uit.

RUDOLPH, *in 't weggaan.*

Dien hoon zal ik vergelden.

VYFDE TOONEEL.

JACOB A, PHILIPS, FREDERIK, DE BIE,

ADA. *Lyswachten.*

T

JACOB A.

erug: ik hoor u niet. Waar is hy? die Barbaar?

Tegen Philips.

Bloeddorstige Aartstyan! ontmenschte Moordenaar!
Houd gy ons dus uw woord? Is dit den vree betrachten?
Kom, slag my ook, voldoe uw wreedheit; wil niet wachten,
Voeg

Voeg my by Borsflen ; kom , voldoe u door myn dood ;
 Schryf , fchryf het vreedverdrag met bloed , dat gy vergoot .
 Stoot toe . Waar wacht gy na ? ô Wreede ! fluit ge uwe oo-
 gen ?

Wel beef dan voor myn wraak . 'k Zal eenwige oorelogen ,
 Eene eenwige onrust u berokkenen , waar gy gaat .

'k Verzaak uw Maagschap ; 'k zweer voor eenwig u myn'
 haat . (wreeken ,

Myn wraak eifcht bloed , Barbaar ! eifcht bloed , en zal in 't
 Met duizend dolken u naar 't beevend harte steeken ;

Met duizend boogen u vervolgen , waar gy vlucht :

'k Zal gantsch Europe , door myn traanen , en gezucht ,

Door myn gebeên , op u en op uw Staaten schenden ;

Met all' zyn Vorsten u noch vallen op de lenden ;

Met all' uw haters my verbinden tot uw val .

Schrik voor myn woede ; schrik , ô wreede Beul ! ik zal

Door 't oorlogsvuur uw hof tot puin en asch verteeren ;

Ik zal niet van uw Erf naar myne Staaten keeren ,

Voor ik myn wraak aan u ten eind' toe heb volvoert :

'k Verfoei my , dat ik ooit beneepen , en ontroerd ,

U heb gsmeeft , geleid ; dat ik met heete traanen

U tot meêdoogentheit , tot vreed zocht aan te maanen ,

Daar my uw snoode zucht tot heerschen was bewust .

'k Vervloek het oogenblik waarin ik , om myn rust ,

U las heb aangezocht , toen ik myn Land en Erven ,

Alleen om Borsfelen , om zyn bezit , wou derven ;

Ja zo veel schenken wild , alleen om myn' Gemaal ,

ô Onmeêdogende ! was u het hart van staal ?

Kon deeze gift , verzeld van zo veel bittere klagten ,

Uw wreedheit , uw geweld niet stremmen , niet verzagten ?

Gy wilt myn' ondergang : wel aan , vaar voort , Tyran !

Maar schoon gy door geweld my kluiſtren kunt , ik kan ,

Zelfs uit myn' kerker , u zo veele rampen brouwen ,

Dat u die snoode moord voor eenwig zal berouwen :

Ik heb noch duizenden tot mynen dienst , die my

Wel zullen rukken uit uw wreede dwinglandy .

Beef voor hun woede ; beef , als zy uw wreedheit hooren :

Zy zullen, noch dit uur, u in uw heerszucht flooren;
 Dees' kerker sloopen tot de grondvest: ja ik zal
 Uit de overblyfzels van dees' omgerukten wal, (wen,
 Een praalgraf, op het puin, voor myn' Gemaal doen bou-
 Om al de waereld zulk een moord te doen beschouwen;
 Om dus, tot uwe schande en vloek, aan 't nageslacht
 Te melden, wien gy hebt onschuldig omgebragt.

F R E D E R I K.

Bedaar, Vorstin.

P H I L I P S.

Neen, neen; vaar voort met uwe vloeken.
 Ik staa 't u toe. Maar wil u zelf eerst onderzoeken,
 Of gy geen oorzaak zyt van zyn' verhaften val.
 Had gy, Onrustige! my niet in deezen wal
 Beneepen, en my met uw heirmagt opgekomen,
 Het leven was hem nooit op zulk een wys benomen.
 Nooit miste ik, door myn schuld, een' Dienaar van myn'
 Staat,

Een' Vriend, wiens ondergang my zelf ter harte gaat.
 Wreek, wreek u van zyn' dood, 't zal my ook niet ontbre-
 ken

Aan-middelen, dat ik my mooge aan uw woede wreken;
 Dat ik op u, Mevrouw, verhaalen moog', dat gy,
 Door zulk een woest gedrag, dees myne heerschappy
 Door nieuwen twist beroert, den vrede hebt geschonden;
 U, tegen ons bestant, hebt in den echt verbonden;
 Myn' Dienaar hebt verleid, verbastert in zyn trouw,
 Wiens ondergang myn ziel noch drukt door naberouw.
 Maar denk niet, schoon myn hart hem weder wenfchte in
 't leven,

Dat ik hem u, Vorstin, tot een' Gemaal zou geeven,
 Indien van uwen Staat geen afftant waar' geschied.
 Neen, 'k duld geen' Onderdaan, om naar het hoog gebied
 Met my te dingen. Maar wat kan dit klaagen baaten?
 Het is gedaan, Mevrouw; keer weder naar uw Staaten.
 Ik zal my straffen, om het bloed dat ik vergoot.
 Straf, straf u zelve mede, als oorzaak van zyn' dood.

J A.

J A C O B A.

O Wreede! maakt gy noch my aan zyn fterven fchuldig?
 Had ik geen reden, om ten uiterfte ongeduldig
 Hem u te ontrukken? Hem, zo listig my ontroofd?
 Zoude ik noch toeven, zoude ik aanzien dat zyn hoofd
 My toegezonden wierd? Wat kon ik anders hoopen?
 Wat van hem denken? Stond een' andren weg my open?
 Ja, ik ben fchuldig; maar hier in, dat ik myn magt
 Niet eer te velde rukte; en hem, eer gy zulks dacht,
 Eer zulks u waar'bericht, geen hulpe kon verſchaffen:
 Dit is myn misdaad: *k zal my zelf daar over ſtraffen.

Myn waarde Borsſten, ach! myn drift rukte u in 't graf!
 Ik gaf u met myn hand den doodſteek, tot myn ſtraf.
 Had gy, Rampzalige! naar 't voorbeeld myner magen,
 My onderdrukt, uw gunſt my nimmer toegedragen;
 Had gy uw deugd verzaakt, het vuur der min geſnoort,
 Nooit had de heerſchzucht u zo deereſyk vermoord,
 Jacoba had dan nooit, ten koſte van uw leven,
 Voor 't echtr'altaar haar hand en hart aan ugegeeven.
 Maar gy verplichtte haar, van elk veracht, verſmaad,
 En trokt haar harte, door een goedheit zonder maat.

Alziende Hemel! zal de deugd dan eeuwig lyden?
 Zal de ondeugd overal verwinnen? (ſnoode ryden!
 Vervloekte dagen!) zal een Dwingland zo verwoed
 De handen verwen in 't onſchuldig menſchenbloed?
 Wat baat het dan, dat wy u eeren, dienen, looven?
 Maar, neen, de wraak zal hem ook van het licht berooven;
 Zal hem verdelgen; ja de ſtraf volgt op de ſchuld.
 Zyn eind' zal ſchriklyk zyn. Rampzalge! neem geduld;
 Geduld, Jacoba! gy zult noch dien dag beleeven,
 Dat hy met ſchande, om zulk een gruweldaad zal ſneeven.

P H I L I P S.

Het is genoeg, Mevrouw: voldoe aan myne beê;
 Laat ons dien bitteren haat, door een' volmaakten yree,
 Voor eeuwig dempen; keer geruſt naar uwe Staaten.

J A C O B A.

Hoe! keeren? 't dierbaar Lyk hier in uw handen laaten?

E 3

Nee

70 J A C O B A V A N B E I E R E N ,

Neen, neen, Heerschezuchtige, die alles my ontroof!
Waar is het overschot? Waar is dat dierbaar hoofd?
Dat hoofd, dat u weleer zo groot een nut verwekte?
U, in uw Staatsbestier, een' wyzen Raader strekte?
Geef, geef dat dierbaar pand; onthou 't my niet, staê toe
Dat ik den laatsten dienst aan myn' van Borsflen doe:
Laat my myn traanen op dat edel lichaam plengen;
Die met het dierbaar bloed van myn' Gemaal vermengen.

ô Ja, dit 's alles, myn trouwhartige Echtgenoot!
Wat ik verrichten kan by uw' verhaaften dood.

P H I L I P S .

Laat af, Mevrouw. Wat zal dit droevig schouwspel baa-

J A C O B A .

(ten ?

Neen, 'k hoor u nietrik zweer, dat ik niet naar myn Staaten
Zal keeren, voor gy 't Lyk my hebt ter hand gesteld.

F R E D E R I K .

Vorstin! wat zal dit zyn?

J A C O B A .

Wel, 'k zal dan met geweld,
Is't niet den Levenden, den Dooden u ontrukken.

P H I L I P S .

'k Zal u voldoen. Maar denk hoe fel het ons zal drukken.
Ga heen, de Bie, en doe Lanoy myn' wil verstaan:
Vervoer het Lichaam, daar't haar Hoogheit vind geraên.

Z E S D E T O O N E E L .

P H I L I P S , J A C O B A , F R E D E R I K , A D A .

Lyswachten.

P H I L I P S .

Mevrouw, beraad u wel in't geen gy wilt beginnen;
B-roer den Staat niet; wil uw driften overwinnen;
V-erkies myn gunst; maak dat de twilt niet verder woed';
Denk wie het is, Vorstin, die u dees bede doet.

J A .

JACOBA.

ô Wreeddaard! nu uw wrok dat edel bloed deed stroomen,
Schynt gy noch voor 't gezicht van 't dierbaar Lyk te
schroomen:

Nu beeft gy voor myn wraak, en zoekt myn vriendschap
Ja nu, daar gy my hebt geschonden in myn eer, (weêr;
Beroofd van 't waardste deel dat my ooit kon behaagen;
Nu zoekt gy vrede; nu kunt gy u des beklaagen.

Neen, neen, Geveinsde; want die uiterlyke smart,
Die gy aan ons vertoont, raakt u niet eens aan 't hart.

Myn Borsfelen! helaas! waar blyft gy? Myn verlangen
Is uitgestrekt, om u in mynen arm te ontfangen;
Om u, schoon 't wreed geweld uw dierbaare oogen sloot,
Noch eens te omhelzen, als myn' waardsten Echtgenoot.

ô Zaalge ziel, die nu in 't eeuwig licht gezeten,
De droeve rampen van de waereld hebt vergeesten!
Ach! mogt, wanneer myn mond uw doode lippen kust,
De lamp myns levens op dat uur zyn uitgebluscht!
Dan zouden wy... Maar hoe! wie zou uw' dood dan
wreken?

Wie uw gedachtenis, uw' naam een heerlyk teeken
Opregten, als een baak. Bourgonjens Huis tot schand',
Tot wroeging, spyt, en schrik van Philips den Dwingeland?
Neen, laat ons leven; laat de rouw, ons niet doen kwynen,
Myn Ada!.. Ach! Zie ik de Bie daar niet verschynen?

Tegen de Bie, die uitkomt.

Waar is...? *ô Hemel!

** Zy zwymt, op het zien van Borsfelen,
en valt in de armen van Ada, die haar
in een stoel zet, die nevens de Tafel
staat.*

ZEVENDE TOONEEL.

LANOY, BORSSELEN, PHILIPS, JACOB A,
DE BIE, ADA WOLFAART. *Gevolg van Edelen,
Wachten, en Pagies.*

H PHILIPS.
oe!...

LANOY, *hem te voet vallende.*

Genade, ô groote Vorst!
Vergeef de misdaad van een' Dienaar, die zich dorst
Vermeeten uwen last een wyl te doen vertraagen;
Oflaat hem voor zyn' Vriend de wreedste straffe draagen!
Gun dat ik 't leven van een' Staatsman, u zo nut,
Behou' door mynen dood!

BORSSELEN.

Neen, Vorst! ik bid, beschut
Dien Hoopeloozen; wil zyn misdaad hem vergeeven.
Zyn wondre vriendschap heeft hen tot die daad gedree-
ven.

Uw goedheid gaf hem hoop, dat na uw' toorn, 't berouw
Van 't driftig vonnis u de ziel eens treffen zou.

'k Breng u myn hoofd, ô Vorst! zo gy my schuldig oordeelt;
Maar wil hem spaaren, die de vriendschap strekt ten voor-
beeld';

Ontziel my, zo myn dood aan u vernoeging geeft:
Ik heb reets al te lang in uwen haat geleefd.

JACOB A, *weder by zich zelf komende.*
Helaas!...

PHILIPS. * *Tegen Lanoy.*

Wat eedle deugd!... * Uw schuld is u vergeeven.

Tegen Borsfelen.

Rysop. Gy doet myn ziel door uw behoud herleven.
Bevordren wy nu 't eind' van 's Lands gehaaten twist.

Hy geleid van Borsfelen naar Jacoba, en vervolgt.
Mevrouw! uw Borsfelen leeft.

JACOBA.

ô Hemel!.... Ach! hy is 't!
Gy leeft, myn Borsfelen! Wat wonder of u hoedde?

BORSSELEN.

Ik leef, Mevrouw! de Vorst, vergeetende zyn woede,
Gunt my dit leeven, dat de vriendschap heeft gespaart.

* Op Lanoy wyzende.

* Zie daar myn' Hoeder, die 't, myns ondanks, heeft be-

JACOBA.

(waart-

Kan 't wezen!

PHILIPS.

Ja, Vorstin. Laat ons den vreê voltrekken; (ken;
Laat uw weêrstreeving ons geen' nieuwen twist verwek-
Eken myn gunst.... Maar hoe! wat wil dit woest gerucht?

Hier hoort men het geluit van een trommel.

ACHTSTE TOONEEL.

DIDERIK, PHILIPS, JACOBA, BORSSELEN,
FREDERIK, DE BIE, LANOY, ADA, WOL-
FAART. *Gevolg van Edelen, Lyfwachten, en Pagies.*

DIDERIK.

Ach! Vorst! red in der yl uw leven, door de vlucht:
Ontwyk een grimmig Volk, daar alles voor moet bukken.
Het gantsche leger komt naar onze muuren rukken;
Wy zyn verraaden....

PHILIPS.

Word hier dus 't ontzag vertreên?
Het woord geschonden? Vlieg; ruk al ons Volk by één.
Wie zyn myn Vrienden? Volgt.

FREDERIK, *hem weêrhoudende.*

Laat my .....

PHILIPS.

Wyk, vrees myn woeden.
Tegen de Lyfwacht, wyzende op Borsfelen. *Tegen Jacoba.
'k Beveel u deezen.... *Gy, gy zult my dit vergoeden.

E S

N E

74 JACOB A VAN BEIEREN,
NEG ENDE TOONEEL.

FREDERIK, JACOB A, BORSSELEN, ADA,
DE BIE. *Lyfwachten buiten de deur.*

I FREDERIK, *tegen de Bie.*
Ik heb dit wel voorzien. Kom, spoedenwe ons: men
Het Volk bezadigen, eer 't al te vinnig woed'. (moet

TIENDE TOONEEL.

JACOB A, BORSSELEN, ADA. *Lyfwachten
voor de deur.*

Myn Borsflen! wat geluk. JACOB A.
BORSSELEN.

Ach! wil u zelf niet vleien.
Uw Volk zal noch met bloed dit stout gedrag betchreien.
Schoon wy ontkomen, door dit onverwacht geval,
Denk dat uw' Staat in 't kort dit onweêr treffen zal;
Denk op 't gevolg, Mevrouw. Gy kunt dien slag niet
weeren.

't Is door des Hartogs gunst dat gy noch moogt regeeren:
Onttrekt hy ze u, gy zyt van alles dan ontzet.

Hy valt haar te voet, en vervolgt.

Vorstin, ik bid u, schoon uw wil my strekt een wet,
Dat gy my hoort: zo gy uw' Borsflen niet wilt derven;
Zo gy hem noch betwist om voor uw rust te sterven;
Dat gy dan ziet, of gy den vrede treffen kunt.
Maar 'k smeek u noch, dat gy my langer niet misgunt
Te sterven om uw min, eer ge, in uw' ramp gedompeld....

E L F D E T O O N E E L.

DE BIE, JACOBA, BORSSELEN, ADA,
Lyfwachten voor de deur.

Mevrouw! gy zyt verloft; de Poort is overrompelt;
En Rudolph, die hier door uw gunst en uitkomst zocht,
Baart dit geluk.

DE BIE.

BORSSELEN.

Hy?

DE BIE.

Ja.

JACOBA.

Wie had zulks ooit gedacht!

DE BIE.

Hy, door zyn spyt vervoert, en duchtend' voor zyn leven,
Heeft van uw' Borsflens dood het heir bericht gegeven;
Uw hechtenis verbreid; zich moedig aangeboden
Een poort te ontfluiten: 't volk, als razende om dien hoon,
En vrezende uw gevaar, schaart fluks zich by hun vendlen;
Vliegt heen, bonst op de deur, die Rudolph tracht te ont-
grendlen,

Terwyl zyn aanhang stout het volk der Vesting weert:
De deur springt op; uw heir, door niemand afgekeert,
Vertrapt den booswicht zelf: hy sterft; uwe edellieden
Die 't my ontdekten, en uw volk zelf weêrstand bieden,
Eer dat hun drift.....

T W A A L F D E T O O N E E L.

FREDERIK, JACOBA, BORSSELEN, DE BIE,
ADA. *Lyfwachten voor de deur.*

VFREDERIK.

ergeefs heeft ons 't geluk geveit,
Mevrouw! Voldoe den Vorst, of vlied zyn grimmigheid,
Vlucht

76 JACOBA VAN BEIEREN,
Vlucht met uw Borsflen, of ontslaa u van uw Landen;
Beraad u kort. 't Ontzet des Hartogs is voor handen.

JACOBA.

Wat zegt gy?

FREDERIK.

's Vorsten Heir, rukt ylins naar dees muur.
Gy moet verkiezen. Blusch grootmoedig 't oorlogsvuur;
Belet een bloedbad van uw beider onderdaanen;
Voldoe den Vorst; ik bid, verhoor my, om de traanen
Van weeuw en weezen, om 's Lands algemeene smart!
Ja, zo uw Echtgenoot u immer lag aan 't hart,
Wil dan, om zyn bezit, tot zulk een daad besluiten!
Laat ons den ondergang van zo veel zielen stuiten.
Wat hebt gy anders, dan den eernaam van Gravin?
Verlaat dien; kies de rust. Gy kunt alsnoch, Vorstin,
Wyl gy verwint, den vree met meerder glorie treffen;
Vrywillig u, uw' Staat, uw Volk van 't leed ontheffen.
De Hartog komt. Besluit, eer u het naberouw....

DE RTIENDE TOONEEL.

PHILIPS, JACOBA, BORSSELEN, FREDERIK,
LANOY, DIDERIK, DE BIE, ADA,
WOLFAART. *Gevolg van Edelen,
Lyswagten en Pagies.*

De hoofman van Jacoba met zyn volk buiten de deur.

V *Philips tegen Jacobaas volk.*
ertrekt, Verraders! vreeft myn woede.

Tegen Jacoba.

Ondankbre Vrouw!
Is dit nu 't loon, dat gy ons toestaat voor zyn leven?
Gy overwint; gy moogt vertrekken, maar ook beeven
Voor myn gerechte wraak. Ik zal uw heerschappy
Te vuure en zwaarde alom verwoesten.....

JACOBA.

Hoor naar my.
Ik zal uw' wensch voldoen. Bedaar, en hoor my spreken.
Dit

Dit Volk heeft niets misdaan : gy moet op my u wreken.
 Vergeef die drift. Het zal, met zo veel trouw en vlyt,
 Voor u ook yveren, als gy hun Meester zyt.

Wel aan; ik wil, om 't heil van myn verdrukte Staaten,
 Om myn' van Borsfelen, 't gezach u overlaaten;
 'k Wil hen dus uwe wraak onttrekken: ja: wyl zy
 Hun leven, goed en bloed voor myne heerschappy
 Opzetten, wil ik, om hen eenmaal rust te baaren,
 Myn Staatsvermogen, ja my zelf voor hen niet spaaren.
 De waereld lastre my, als laf en zonder moed;
 Ik wil myn Hoogheit niet weër zoeken in het bloed,
 En op het graf myns Volks. Wat hebbe ik aan myn Lan-

den,
 Verdeeld, beroofd, verwoest tot in hunne ingewanden?

'k Zeg niet, dat gy my dwingt my van 't gezach te ontslaan.

Ik kan ontvluchten; ik kan noch uw hand ontgaan.

Maar weet vry, zo ik noch behouw myn heerschappyë,
 Dat ik my wreken moet van uwe dwinglandyë.

Maar neen, dit staak ik, niet uit vrees, maar om 't belang
 Van myne Volken, en hunn' wisten ondergang.

'k Behouw Zuid-Beveland, en Voorne, met Tertholen,
 Voor my: het ovrig werde uw zorgen aanbevolen.

'k Verlaat dit, nu zulks met 's Lands welstand is gepaard.

Myn Volken myn Gemaal zyn wel dien afstand waard;

Die zyn my waardiger dan all' die Heerlykheden,

Waarom ik zestien jaar heb zo veel ramps geleeden.

De Hemel wil dat ik in 't ende eens adem haal'.

PHILIPS, *haar ombelzende.*

Vorstin! kan 't mooglyk zyn? Wat groote zegepraal!

Ik stem in uw besluit. Wie zou 't weêrstreeven konnen?

Gy hebt grootmoedig my, en ook u zelf verwonnen.

Vergeef 't my, heb ik u door myne drift beroert.

De staat des Lands, geen haat, heeft my daartoe vervoert.

Men smoor' den twist, en maake onze eendragt nu te ster-

ker.

Uwe edelmoedigheid red Borsflen uit zyn' kerker.

Wel aan; ontfang hem, als Gemaal, van myne hand,

En

78 JACOBA VAN BEIEREN,

En, met myn gunst, voor hem het Graaffschap Oostervant;
 'k Schenk u, tot inkomst, all' de tollien deezer Landen;
 'k Laat na myn' dood u weêr 's Lands oppermagt in han-
 Indien de Hemel my van Kinderen berooft. (den,

Tegen 't Gevolg.

Dar nu, wyl 't woedend vuur des oorlogs is gedooft,
 Aan all' de schuldigen genade zy geschonken.

Tegen Lanoy

Engy, die door uw deugd zo grootfch hebt uitgeblonken,
 Ja, ons een voorbeeld van opregte vriendschap toont!
 Zie, zie zo vroom een daad door uwen Vorst beloond:
 'k Schenk u 't Stadhouderschap, dat Borslen zal verlaaten.
 Toon u steeds even trouw, voor my, en myne Staaten;
 Maak dat de tweedracht, die 's Lands welvaart heeft ver-
 floort,

Met Hoekfch, en Kabbeljauwſch, voor eeuwig blyf' ge-

Tegen Jacoba. ſmoord.
 Mevrouw, laat ons 't verdrag aan 't woelend Volk ontdek-

ken,
 Myn heir beteugelen, dat tot myn hulp komt trekken;
 Uw' echt vernieuwen; opdat Holland, na den druk,
 De vruchten deezer vrede, en onzer blydschap plukk'!

E I N D E.

